

Arhitektura škola kroz objektiv učenika i fotografa

Perić, Valentin

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:877023>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-18**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE

Valentin Perić

**ARHITEKTURA ŠKOLA KROZ OBJEKTIV UČENIKA I
FOTOGRAFA**

Diplomski rad

Zagreb, rujan, 2022.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE

Valentin Perić

**ARHITEKTURA ŠKOLA KROZ OBJEKTIV UČENIKA I
FOTOGRAFA**

Diplomski rad

Mentor rada:

izv. prof. art. Luka Petrač

Zagreb, rujan, 2022.

SADRŽAJ

SAŽETAK	1
SUMMARY	2
1. UVOD	3
2. TEORETSKI DIO	4
2.1. FOTOGRAFSKA OPREMA.....	4
2.1.1. FOTOAPARAT	5
2.1.2. OBJEKTIV	6
2.1.3. DODATNA OPREMA.....	8
2.1.4. CRNO-BIJELA FOTOGRAFIJA	9
2.2. ŽANROVI FOTOGRAFIJA	10
2.2.1. OPIS OSTALIH ŽANROVA I PRIMJERI	11
2.2.2. FOTOGRAFIJA ARHITEKTURE	29
2.3. ELEMENTI KOMPOZICIJE	30
2.3.1. KOMPOZICIJA KADRA	30
2.3.2. PERSPEKTIVA.....	31
2.3.3. RAVNOTEŽA	33
2.4. ARHITEKTURA	34
3. PRAKTIČNI DIO	36
3.1. FOTOGRAFIJE UČENIKA I ANALIZA ISTIH	37
3.2. AUTORSKE FOTOGRAFIJE I ANALIZA ISTIH.....	43
4. ZAKLJUČAK	53
5. LITERATURA	54

SAŽETAK

Naslov ovoga rada je *Arhitektura škola kroz objektiv učenika i fotografa* što je i glavna tema ovoga rada. Održana je fotografska radionica kojoj je bio cilj učenike 5. razreda Osnovne škole Rapska naučiti ponešto o arhitekturi, fotografiji te korištenju fotoaparata te naposljetku proučiti i analizirati kako učenici doživljavaju svijet oko sebe kroz objektiv istog. Na početku diplomskog rada upoznajemo se s radom i mogućnostima fotoaparata i njegovim važnijim dijelovima poput objektiva i tijela. Uz funkcionalnost fotoaparata opisana je i prisutna dodatna oprema kojom se fotograf može, a i ne mora koristiti kako bi stvorio kvalitetniju i estetski privlačniju fotografiju. Nadalje slijedi kratak opis mnogih žanrova fotografije koje su popraćene većinskim dijelom autorskih fotografija koje su nastale u razdoblju od 2017. godine do 2022. godine. Nakon opusa prikupljenih fotografija slijedi važan aspekt fotografije, a to je kompozicija i njeni elementi koji su sveprisutni u fotografijama učenika i autora ovog rada. Neki od tih elemenata biti će spomenuti prilikom analize istih. Prije samog prikaza praktičnog djela, autor se posvećuje arhitekturi i njenim posebnostima. Naposljetku, slijedi opus fotografija učenika koji su imali zadatak fotografirati arhitekturu svoje škole uz uvjet da se koriste fotografijom arhitekture kao polazištem za motive koji čine taj žanr drugačijim od ostalih. Fotografije autora također su prisutne i prikazuju neke od osnovnih škola koje se nalaze u Zagrebu. Nakon opusa slijedi kratka analiza učeničkih radova i radova autora kao temelj za zaključak u kojem se autor ovoga rada osvrće na raznolikost promatranja arhitekture i njene okoline u kojoj se nalazi.

Ključne riječi: fotografska radionica, arhitektura, fotografija, fotoaparati, arhitektura škole

SUMMARY

The title of this paper is *Architecture of Schools Through Lens of Students and a Photographer*, which is the main topic of this paper. A photography workshop took place whose goal was to teach the 5th-grade students of the Rapska Elementary School something about architecture, photography, and the use of cameras, and finally to study and analyze how the students experience the world around them through the lens of the same. At the beginning of the thesis, we get introduced with the functionality and capabilities of the camera and its important parts such as the lens and the body. Along with the functionality of the camera, the additional equipment that the photographer may or may not use to create a higher quality and more aesthetically appealing photo is described. Furthermore, a brief description of many genres of photography follows, which are accompanied mainly by the author's photography work that was created in the period from 2017 to 2022. After the collection of photography work, an essential aspect of photography follows, namely the composition and its elements, which are omnipresent in the photographs of the students and authors of this piece. Some of these elements will be mentioned during their analysis. Before the presentation of the practical work, the author devotes himself to architecture and its exceptions. Finally, there is a student's photo opus whose task was to take photographs of the architecture of their school, with the condition that they use architecture photography as a starting point for elements that make that genre different from the others. The author's photos are also present and show some of the elementary schools located in Zagreb. The work is followed by a short analysis of the student's works and the author's works as a basis for the conclusion, in which the author of this work reflects on the diversity of observation of architecture and the environment in which it is located.

Keywords: photography workshop, architecture, photography, camera, school architecture

1. UVOD

Arhitektura je zbog svoje statičnosti odličan motiv za mediji fotografije i kao takva pruža fotografu mnogo različitih rezultata kojima se može ispričati priča o objektu koji se promatra. Fotograf može obuhvatiti samo jedan djelić zbilje, zato svojim odabirom motrišta uvjetuje u kakvom će odnosu biti pojedini elementi na fotografiji. Osim što fotograf treba znati rukovati opremom kojom se koristi isto tako treba znati ponešto o likovnim elementima i kompozicijskim načelima koji se ponašaju kao paradigme i sintagme u jeziku. Spojem paradigmi i sintagmi u likovnome smislu možemo načiniti likovno artikuliranu rečenicu.

Medij kao posrednik jezika i govora u fotografskome aspektu je fotoaparatus, a fotografija čini produkt nastao korištenjem medija i njegovih mogućnosti. Govor (fotografija) ostvaruje se uz pomoć medija te kao takav čini jezik. U ovome smislu to će biti jezik likovne umjetnosti. Jezik se sastoji od skupa elemenata i sintaktičkih pravila te je jednak za sve, dok je govor individualiziran. Jezik je jednak za sve i čine ga sintaktička pravila te opći sustav elemenata, a govor to jest tehnika fotografiranja je individualizirana i kao takva omogućuje nam raznolike rezultate jače od pisanih riječi.

„Snaga svjetlopisa jača je od snage rukopisa, jer slikovni se prikaz očitava jednim pogledom, u veoma kratkom vremenu i uvjerljiviji je od napisane riječi, jer je u psihologiji čovjeka da više vjeruje onome što vidi nego onome što mu se tekstem govori.“ (Šiftar, 2002., str. 103.).

Prilikom fotografiranja jedno od važnijih kompozicijskih načela jest optička ravnoteža. Ona je određena psihološkim dojmom koji je postignut raznolikim djelovanjem pojedinih likovnih elemenata koji se nalaze na fotografiji. Neki od važnijih elemenata u arhitektonskoj fotografiji koja je svoju povijest počela stvarati još u devetnaestome stoljeću jesu: površina, prostor i volumen koji čine osnovne elemente građevinske kompozicije. U arhitekturi usko su povezani oblik i namjena isto kao i u dizajnu. Oblik treba biti prilagođen i prihvatljiv čovjeku, a raspored prostorija omogućit će kretanje i međusobni odnos između korisnika koji koriste arhitekturu namijenjenu njihovim svrhama. Prostor i volumen osnovni su elementi građevinske kompozicije. Prostor unutar volumena nazivamo interijer, a izvan volumena eksterijer, kao takvi čine sinergiju kojom se postiže sklad i funkcionalnost.

Ovaj rad je poveznica između fotografije i arhitekture. Fotografija arhitekture dijeli se na fotografiju unutrašnjeg prostora i vanjskog prostora. Naglasak se daje fotografiji eksterijera nekih od škola u Zagrebu koji je predmet pisanja ovog rada.

2. TEORETSKI DIO

Teoretski dio ovoga rada obuhvatit će teoriju fotografske opreme koja je bila korištena prilikom izrade fotografije u svrhu prikazivanja i analiziranja u ovome radu. Fotografska oprema dijeli se na fotoaparate koji se mogu razlikovati po načinu stvaranja fotografije, a to su digitalni fotoaparat i analogni fotoaparat. Nadalje, kako bi fotografija uopće mogla nastati potrebni su objektiv i tijela koji sliku stvarnog života pretvaraju u dvodimenzionalni medij poznat kao fotografija. U posljednjem dijelu poglavlja o fotografskoj opremi obradit će se vrste stativa koji nam mogu poslužiti kako bi fotografije bile kvalitetnije, čiste i davale dojam mirnoće.

Poglavlje koje slijedi odredit će i obraditi neke od važnijih žanrova fotografije koji se sagledavaju kroz motiv, lokaciju i način snimanja. Posebno je istaknuta fotografija arhitekture zato što su i sami motivi nekih autorskih fotografija i fotografija učenika tematikom isti.

Također jedno od važnijih poglavlja jest poglavlje o elementima kompozicije u kojem će se opisati kompozicija, perspektiva, ravnoteža i njihove vrste koje će kasnije poslužiti pri analizi nekih od fotografija.

Na samom kraju teoretskog dijela ukratko je opisana arhitektura i neke njene važnije komponente koje će također poslužiti u samoj analizi fotografije.

2.1. FOTOGRAFSKA OPREMA

Kada pristupamo činu fotografiranja treba poznavati pravila, tehnike snimanja te fotografsku opremu koja će se koristiti. Izbor kvalitetne opreme uveliko može utjecati na brojne mogućnosti koje nam ona sama pruža te će krajnji rezultat biti kvalitetniji. Izbor fotografske opreme i tehnike snimanja uvelike će utjecati na krajnji rezultat. Odabirom motiva i pristupa također ćemo utjecati i na ugođaj koji će se pobuditi u promatraču.

Fotografija arhitekture zahtijeva veliku kvalitetu opreme kako bi fotografija koja nastane bila što kvalitetnija zbog prikazivanja same na velikim formatima kako bi strukturalna komponenta došla do izražaja.

2.1.1. FOTOAPARAT

Fotografski aparati se dijele po vrsti zapisa, klasični analogni fotoaparati i digitalni fotoaparati. Pojavom digitalnih fotoaparata, analogni odlaze u povijest iako se u današnjem vremenu pokušavaju vratiti na tržište zbog njihove jednostavnosti i praktičnosti. „Nastanak fotografije u analognom fotoaparatu možemo opisati pomoću tri različita principa. Prvi je fizikalni, odnosno s područja optike, nauke o svjetlosti, drugi je kemijski te opisuje proces koji se odvija na fotografskom filmu pri kontaktu sa svjetlom, a treći je mehanički proces koji omogućava prolazak svjetlosti kroz tijelo fotoaparata u željenom trenutku.“ (Lovrin, 2012, str. 3). Optičkom dijelu pripadaju leće koje se nalaze u objektivu, kemijski dio je film (prozirna plastična vrpca koja je osjetljiva na svjetlost) i tijelo fotoaparata koji čini mehanički dio.

U ovome radu naglasak će biti na digitalnoj fotografiji zbog same izvedbe fotografske radionice koja se izvela uz pomoć fotoaparata, a njegov naziv je Canon EOS 2000D. U digitalnoj fotografiji se umjesto filmske vrpce koristi svjetlosni senzor i električna energija. Prednosti ove vrste fotografije se mogu primijetiti u samom procesu nastanka fotografije i samom pohranjivanju iste. „Zamrzavanje trenutaka“ realnog života uz pomoć fotoaparata postalo je jednostavnije i pristupačnije. Fotoaparati su postali svakodnevnica ljudi, napredak u tehnologiji je omogućio ljudima da imaju fotoaparate u vlastitim mobilnim uređajima koji su lako prenosivi te koji se koriste u svakodnevnom životu što čini ovaj medij (fotografiju) popularnim i rasprostranjenim. Međutim kvaliteta koja se dobiva fotografijama s mobilnim uređajima je uvelike manja nego kada se koristi profesionalna oprema koja uz što omogućava različite mogućnosti podešavanja raznolikih opcija koje nudi omogućava i potpunu kontrolu nad smetnjama koje se mogu pojaviti prilikom fotografiranja. „Prvi digitalni fotoaparati razvili su se 80-ih i 90-ih godina prošlog stoljeća, međutim zbog visoke cijene koristili su se pretežito u novinarstvu i profesionalnoj upotrebi. Digitalna fotografija je revolucionirala način na koji su fotoreporteri dotada obavljali svoj posao, informacija i slika je postala dostupnija i brža bez obzira na udaljenost. Krajem 90-ih daljnjim razvojem, cijene digitalnih fotoaparata počinju padati, a to dovodi do komercijalnog rasta na tržištu digitalne fotografije.“ (Lovrin, 2012., str. 10 – 11). Fotoaparat koji se koristio prilikom održavanja fotografske radionice s učenicima petog A razreda u osnovnoj školi Rapska bio je Canon-ov EOS 2000D s objektivom EFS 18-55IS. To je digitalni zrcalno-refleksni fotoaparat koji u sebi sadrži senzor od 24,1 mega piksela i LCD zaslon od 7.5 cm koji nam omogućuje prikaz fotografija i zbilje ako odlučimo ne koristiti tražilo.

Slika 1.: Canon fotoaparat EOS 2000D s objektivom EFS 18-55IS

(preuzeto s: <https://www.mall.hr/zrcalno-refleksni-fotoaparati/canon-fotoaparat-eos-2000d-s-objektivom-efs-18-55is?tab=description>)

„Digitalna slika u fotoaparatu nastaje kada svjetlost prolazi kroz leće fotoaparata, koje lome svjetlost i tako je prilagođavaju senzoru koji će zabilježiti sliku. Postoje dvije glavne vrste senzora, CCD i CMOS, koje različito obrađuju svjetlosne podatke, međutim zajedničko im je da imaju fotosenzitivnu površinu, fotočeliju, koja se prije ekspozicije nabije elektronima.“ (Lovrin, 2012., str. 12.). Slika se zatim razlaže na skup raster točaka kojima su osnovne boje crvena, zelena i plava (RGB). Zabilježena slika može se učitati na računalo i prenijeti na papir čime se postiže sličan efekt kao i kod razvijanja slike klasičnim fotografskim postupcima. „Mnoga su područja fotografije u svemu, ili gotovo u svemu, ostala na razini klasičnih metoda rada s monokularnom kamerom, inverzijom negativa, ekspozicijom u dijelu sekunde i s dokumentom na podlozi papira.“ (Putar, 2011., str. 91.)

2.1.2. OBJEKTIV

Osim kvalitetnog tijela fotoaparata te njegove napredne tehničke mogućnosti bitni su i objektiv koji je funkcija sabiranje svjetla u samo tijelo na njegov svjetlosni senzor. Kako bismo postigli što bolju kvalitetu medija (slike), oprema koju koristimo treba biti kvalitetna i visoke rezolucije koja nam omogućava prepoznavanje svijetlih i tamnih elemenata fotografije. Samim objektivom možemo kontrolirati količinu svjetlosti koja će dopirati do svjetlosnih senzora koji se nalaze u tijelu fotoaparata. Objektiv je učvršćen na tijelo fotoaparata uz pomoć navoja koji se zove bajonet. Na bajonetu nalaze se čipovi koji komuniciraju sa samim tijelom fotoaparata.

Unutrašnjost objektiva današnjice mnogo je složeniji nego prije, a sastoji se od tri dijela. Leće su najvažniji dijelovi objektiva, to su posebno brušena stakla koja usmjeravaju svjetlost u željenom smjeru, a to je svjetlosni senzor. Staklo lomi svjetlost te kao takvo služi za usmjeravanje iste. Valja naglasiti da svaka leća ima zakrivljenu površinu te je ta površina premazana tankim slojem koji omogućuje bolji prolazak svjetlosti te se on ne smije dirati prstima zato što će se zamastiti ili brisati grubim krpicama jer bi se mogao oštetiti. Motor koji se nalazi u objektivu služi kako bi se postigao fokus to jest kako bi se promatran prizor u fotoaparatu izoštrio. Izoštavanje slike događa se kada se leće uz pomoć motora pomiču u željeni položaj koji može biti manualni i automatski. Na fotografiji će biti izoštren samo jedan njen dio koji je od fotoaparata udaljen na određenoj udaljenosti. Zaslona je treći dio objektiva koji je važan, to je otvor kroz koji prolazi svjetlost i na njemu se nalaze metalni listići koji se šire i skupljaju kontrolirajući količinu svjetla koja prolazi kroz objektiv. Prilikom položaja otvora koji je raširen u objektiv ulazi mnogo svjetla iz mnogo različitih kutova, a kada je položaj otvora uzak kroz njega prolazi manje svjetlosti pod kutom koji je oštiji. Najosnovnija podjela objektiva je po njihovim žarišnim duljinama, prema tome oni se dijele na: širokokutne objektivne, normalne objektivne, teleobjektivne i zoom objektivne. Objektiv koji se koristio prilikom izrade fotografija na fotografskoj radionici bio je EFS 18-55IS. Taj objektiv pripada pod normalni objektiv kojem je žarišna duljina od 18-55mm. Ovakva vrsta objektiva naziva se normalnim objektivom zato što nam omogućuje promatranje motiva i okoline na sličan način kao što ih promatra ljudsko oko.

Slika 2.: Objektiv Canon EF-s 18-55IS

(preuzeto s: <https://www.aviteh.hr/canon-ef-s-18-55mm-f-3-5-5-6-is-ii.html>)

2.1.3. DODATNA OPREMA

Uz pomoć dodatne opreme fotografu se otvaraju mnoge mogućnosti kvalitetnijeg i kreativnijeg pristupa snimanju i stvaranju materijala. U dodatnu opremu možemo svrstati torbu za fotoaparat, memorijske kartice i baterije, filtere za objektivne, bljeskalice i raznolike vrste stativa. Filteri su stakla koja su obojena i služe kako bi se napravila korekcija kontrasta i boje koji su prisutni prilikom snimanja. Filteri se stavljaju ispred leće objektiva, međutim u današnje vrijeme sve se manje koriste filtri zato što postoje brojni programi kojima se mogu napraviti naknadne korekcije.

Slika 3: Dodatna oprema, tijelo i objektivni

(preuzeto s: <https://pixnio.com/hr/objekti/kamera/foto-kamera-tehnologija-lece-optika-oprema-stativ-digitalni>)

Korištenjem bljeskalice ugrađene u fotoaparat, fotografije koje nastaju su nečiste i niske kvalitete. Svjetlost koja nastaje uz pomoć te bljeskalice je zasljepljujuća i oštra te može dati dojam crvenih očiju. Da se izbjegnu problemi koji nastaju s ugrađenom bljeskalicom koriste se bljeskalice koje su vanjske. One se mogu pričvrstiti na fotoaparat ili se koristiti odvojeno, uglavnom su bežične što ih čini veoma korisnima za upravljanje na daljinu. Uz bljeskalice i filtere važnu ulogu imaju i stativi kojima je glavna uloga stabilizacija fotoaparata kako se ne bi stvorio dojam trešnje kojoj je rezultat mutna fotografija pogotovo prilikom korištenja metode fotografiranja u kojoj ekspozicija elementa traje duže nego inače.

2.1.4. CRNO-BIJELA FOTOGRAFIJA

Ovakav format fotografije je oduvijek bio poznat i imao je poseban status. Iako se u počecima razvijala isključivo crno-bijela fotografija i dalje se zadržala kao favorit među fotografima usprkos stvaranju fotografije u boji. Mnogi umjetnički fotografi i dalje inzistiraju na vraćanje osnovnoj formi i samoj ljepoti koju naglašavaju akromatski tonovi sive, crne i bijele boje. Većina ljudi smatra crno-bijelu fotografiju žanrom, ali ona je zapravo mehanički odabir. Drugim riječima, fotograf manipulacijom filma, dodavanjem filtera ili podešavanjem postavki svog fotoaparata pa čak i dodavanjem crno-bijelog efekta u raznolikim programima za uređivanje fotografije, čini neku fotografiju koja već pripada nekom od žanrova crno bijelom. Razlog iz kojeg se pridodaje crno-bijeli efekt fotografiji jest naglašavanje umjetničkog dojma, dobitak na težini emocija koju fotografija šalje svojim odabirom motiva te naglašavanje kontrasta svijetla i sjene.

Slika 4: Crno-bijela fotografija

Izvor: autorska fotografija

2.2. ŽANROVI FOTOGRAFIJA

Moderna umjetnost smjer je koji se razvijao od sredine devetnaestog stoljeća sve do polovice dvadesetog stoljeća. Utjecaj moderne umjetnosti osjećamo i danas, ona je posebice utjecala na stvaranje suvremene i konceptualne umjetnosti kao i na korištenje novih oblika medija (film , fotografija, video, performans itd.) pogotovo na području Zagreba. „Premda mali provincijski gradić, negdje na marginama moćnoga Austrijskog Carstva, Zagreb je uvijek pratio sva europska kulturna kretanja i bio u toku njih.“ (Lozić, 2011., str. 168.). Fotografija se dijeli na vrste kako bi se lakše definirao „žanr“ kojem neka fotografija pripada, do te podjele je došlo zbog potrebe za klasifikacijom i uporabom žanrovske raspodjele fotografije koja se s vremenom razvijala sve više. Mnoge fotografije se mogu svrstati i s obzirom na njihovu ulogu u raznolikim djelatnostima čiju su popularnost pridobile nakon mnogo vremena provedenog kao nebitan i beskoristan mediji. „Ovih nekoliko njegovih riječi važno je za tadašnje razumijevanje fotografije koja je dugo vremena bila na margini umjetničkih zbivanja, dok danas suvereno zauzima jedno od središnjih mjesta suvremenoga kritičkog diskursa o kulturi i umjetnosti. Zbog toga se iznova javlja potreba za kritičkim čitanjem kako njezina povijesnog razvoja tako i raznih uloga koje je preuzela.“ (Roban, 2021., str. 24.).

U današnje vrijeme postoji mnogo fotografskih pravaca kojima se ljudi mogu baviti, Fizi (1969,147-169) navodi: portret, djeca, žanr snimci, prigodne snimke, motivi u gradu, pokrajine, panorame, snimanje građevina, unutrašnjosti, noćne snimke, životinje, mrtva priroda, strukture materijala, sportske snimke, foto reportaža, serijsko snimanje i reklamna fotografija.

Posebnu pozornost će biti obraćena na arhitektonsku fotografiju zato što je i sama tema ovog rada vezana za nju te će spomenuti još neki od žanrova fotografija.

2.2.1. OPIS OSTALIH ŽANROVA I PRIMJERI

Modna fotografija

Fotografiranje modnih motiva jedan je od najpoznatijih i najproširenijih oblika fotografije kojeg u pravilu izvode profesionalci. Motivi koji su naglašeni u ovome žanru su obuća, odjeća i modni detalji koje model nosi. Kako bi se motivi izrazili, model pozira najčešće u studijskom okruženju pod kontroliranim svjetlom ili u samoj prirodi ovisno o ideji fotografa. Te ideje se kasnije mogu pojavljivati u raznolikim časopisima koji fotografu, a i modelu pružaju popularnost.

Slika 5: Modna fotografija

Izvor: autorska fotografija

Fotografija glamura

Fotografija glamura usko je vezana za modnu fotografiju, ali postoji razlika u tome što ona više ne naglašava modne detalje koje model nosi već osobu. Fotografija glamura najčešće nastaje u fotografskim studijima koji su opremljeni profesionalnom rasvjetom kako bi naglasili glamur koji odjeća, obuća, modni dodaci, šminka te pozadina stvaraju.

Slika 6: Fotografija glamura

(preuzeto s: https://www.instagram.com/p/CWBipN4IH6X/?utm_source=ig_web_copy_link)

Reklamna fotografija

Reklamna fotografija također je jedan od poznatijih motiva kojim se želi promovirati usluga ili neki proizvod. Najčešće se proizvod snima u studiju ili okolini kojoj pripada uz prisustvo umjetnog osvjetljenja kako bi se proizvod prikazao kao nešto pozitivno pa čak i luksuzno.

Slika 7: Reklamna fotografija

Izvor: vlastiti, autor Leščić B.

Fotografija mrtve prirode

U ovakvoj vrsti fotografije objekti se slažu na različite načine i svrha je stvoriti kompoziciju koja je pomno osmišljena. Fotograf koji stvara fotografiju mrtve prirode mora imati odlično razvijeno oko i smisao za kompoziciju te treba znati kako osvijetliti same objekte kompozicije kako bi se stvorio maksimalan vizualni dojam fotografije.

Slika 8: Fotografija mrtve prirode

(preuzeto s: https://www.instagram.com/p/Ch9UOUiohWd/?utm_source=ig_web_copy_link)

Fotografija vjenčanja

Fotograf u ovoj vrsti fotografije nastoji zabilježiti posebne trenutke vjenčanja. U ovoj vrsti postoje i različiti pravci u kojima fotograf stvara fotografiju gdje je kompozicija objekata stroga ili u kojima su kompozicije objekata slobodne. Fotografi uvijek pokušavaju pronaći kreativne i nove načine snimanja vjenčanja.

Slika 9: Fotografija vjenčanja

(preuzeto s: https://www.instagram.com/p/Cf1NkLLo_qK/?utm_source=ig_web_copy_link)

Umjetnička fotografija

Smisao i cilj umjetničke fotografije jest stvoriti umjetničko djelo te je ovaj način fotografije nadmašuje komercijalnu fotografiju i takav pristup fotografiji daje veliku slobodu prilikom biranja tematike i načina snimanja.

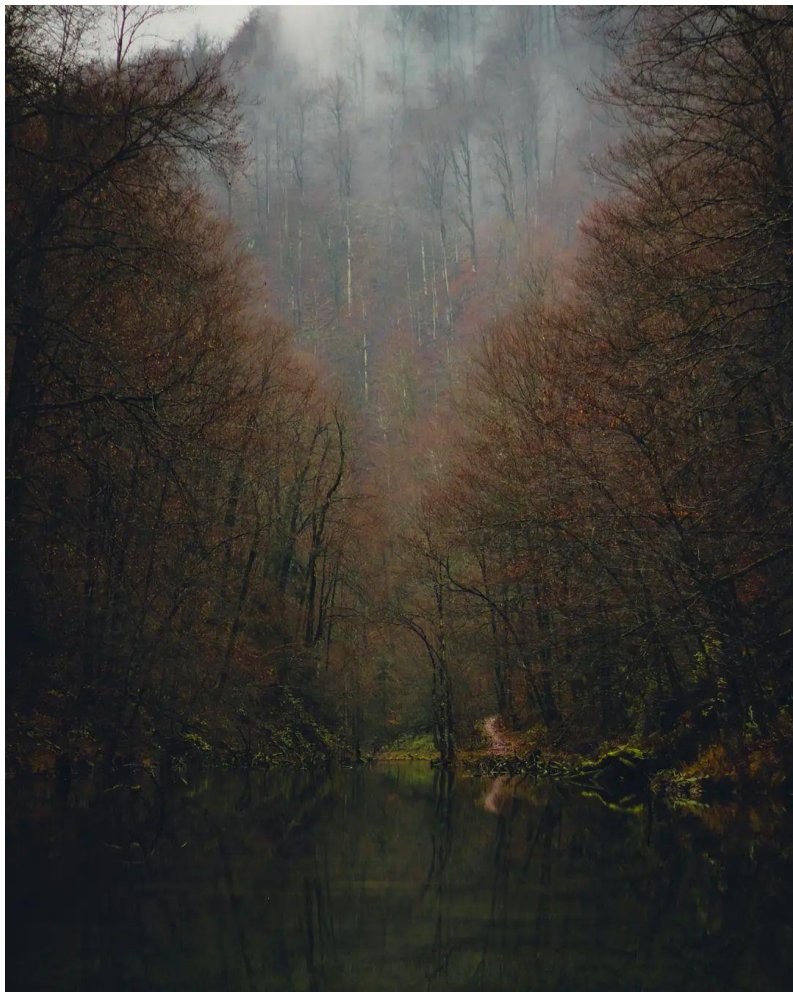

Slika 10: Umjetnička fotografija

Izvor: autorska fotografija

Fotografija prirode

Motivi prirode ima mnogo i njima mogu pripadati fotografija okoliša, njegovih stanovnika, a najviše životinja. Fotografija prirode dijeli se na: fotografiju pejzaža, fotografiju životinja i života na kopnu i u moru. Fotografija životinja odnosi se na životinje koje možemo pronaći u divljini te se koriste tele objektivu kako bismo ih fotografirali u njihovom izvornom prirodnom okružju. Pejzažna fotografija je fotografija krajolika te se najčešće fotografiraju motivi izlaska i zalaska sunca prilikom kojeg se koriste širokokutni objektivu pomoću kojih se dobivaju impresivni rezultati. Fotografija podmorja odnosi se na fotografiju podmorskih krajolika i životinja. Kako bi takva fotografija nastala fotografu je potrebna posebna zaštita fotografske opreme i poznavanje ronjenja.

Slika 11: Fotografija prirode

Izvor: autorska fotografija

Fotografija putovanja

Ovakva vrsta fotografije nastoji snimiti motive krajolika, znamenitosti, kulture, običaje i ljude koji žive u određenim mjestima. Ako je prilikom fotografiranja putovanja mjesto u kojem se fotografira selo, najčešći motivi bit će okolina, građevine koje su značajne za tu okolinu i poslovi kojima se ljudi bave, dok će se u gradu pojavljivati motivi poput građevina, ljudi i boja koje prevladavaju. Valja naglasiti da je ovakva vrsta fotografije popularna kod amatera i profesionalaca.

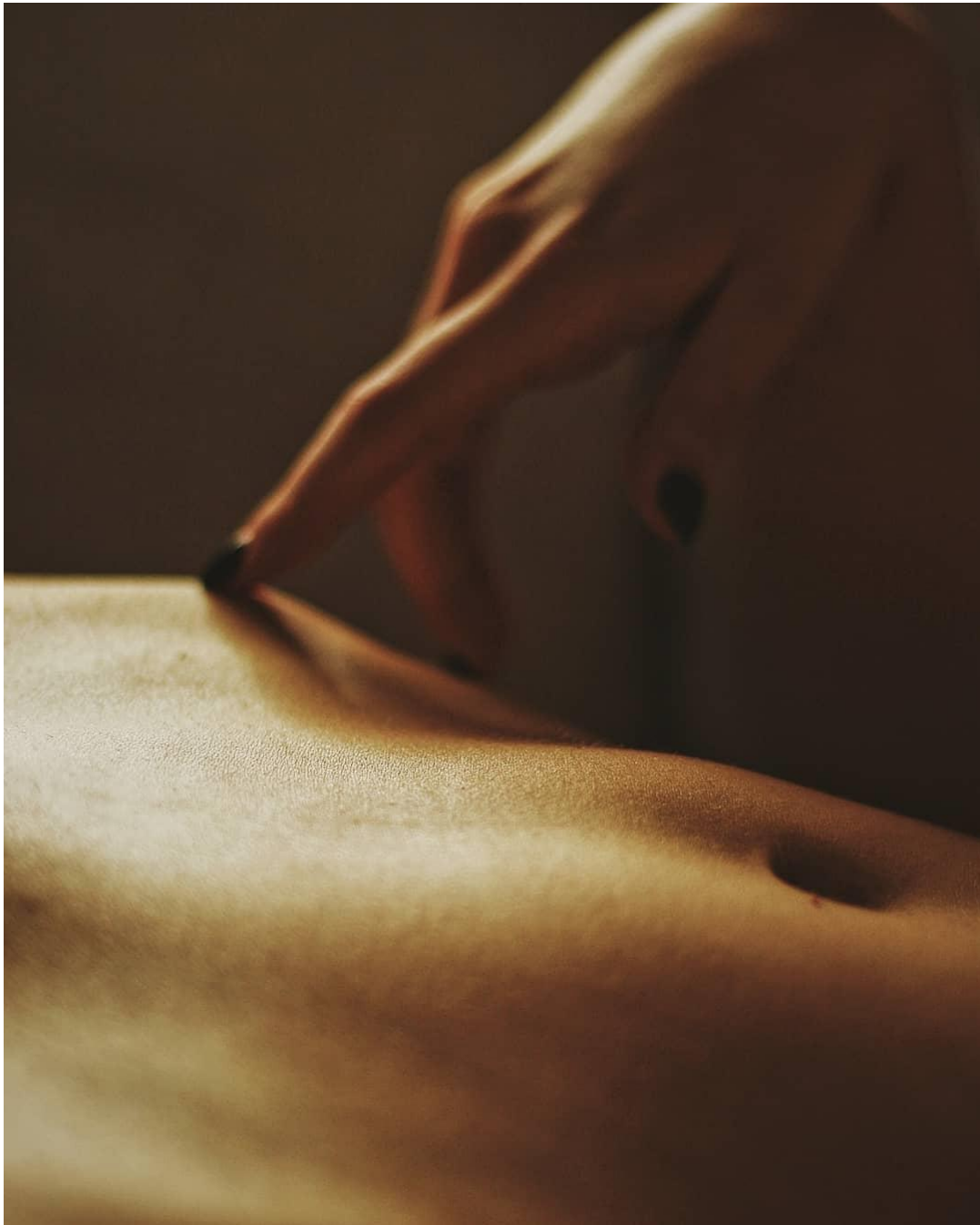

Slika 12: Fotografija putovanja

Izvor: autorska fotografija

Fotografija akta

Ovakva vrsta fotografije odnosi se na golo ljudsko tijelo. Ovaj žanr je prihvaćen u dvadesetome stoljeću od strane fotografa pogotovo zato što posjeduje snagu zbog osobe koja je skinuta do kože psihički i fizički. U ovome žanru posebno su popularne crno-bijele fotografije.

Slika 13: Fotografija akta

Izvor: autorska fotografija

Fotografija portreta

Fotografija portreta odnosi se na fotografiju osobe koju promatramo, a najčešći motivi koje fotograf kadrira prilikom korištenja ove metode su: lice osobe, detalji koje možemo pronaći na istom ili modni detalji koji mogu biti prisutni.

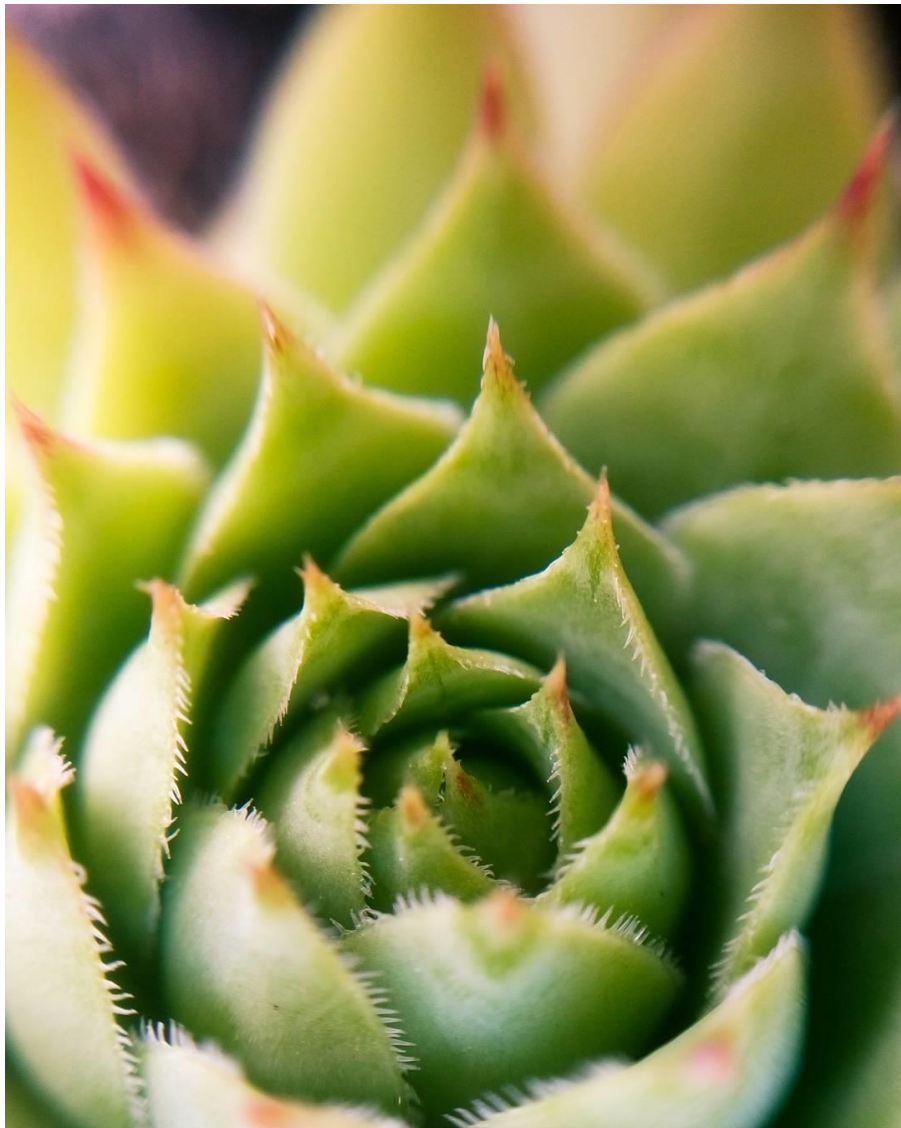

Slika 14: Fotografija portreta

Izvor: autorska fotografija

Makro fotografija

Makro fotografija predstavlja se pri velikim povećanjima nekog objekta, a najčešći motivi takve fotografije su cvijeće i kukci. Makro fotografija omogućuje pristup drugačijim perspektivama na objekte te omogućuje pronalazak novih saznanja o promatranom objektu koja nisu oku vidljiva. Kako bi se detalji lakše i bolje prepoznali važni faktori koji igraju veliku ulogu u ovoj vrsti fotografije su osvjetljenje i objektivni koji su sposobni prilikom velikih približavanja stvoriti oštru i jasnu fotografiju.

Slika 15: Makro fotografija

Izvor: autorska fotografija

Zračna fotografija

Korištenjem ove metode prilikom fotografiranja, fotograf se postavlja na povišeno mjesto koje omogućuje sagledavanje motiva iz ptičje perspektive. Kako bi se postigla takva perspektiva fotograf se najčešće postavlja u riskantne pozicije poput: ruba zgrade, na vrh planine ili u zrakoplov. Kako bi se rizik smanjio fotografi su počeli koristiti dronove koji im omogućuju bolje i kvalitetnije te pritom sigurnije fotografije iz ptičje perspektive.

Slika 16: Zračna fotografija

Izvor: autorska fotografija

Fotografija hrane

Fotografija hrane popularizirala se zbog mnoštvo kuharica koje se objavljuju. Neki fotografi se isključivo specijaliziraju za taj žanr zbog samog znanja o kompoziciji, osvjetljenju, dekoraciji, bojama i pozadini koja je potrebna kako bi nastala savršena fotografija hrane.

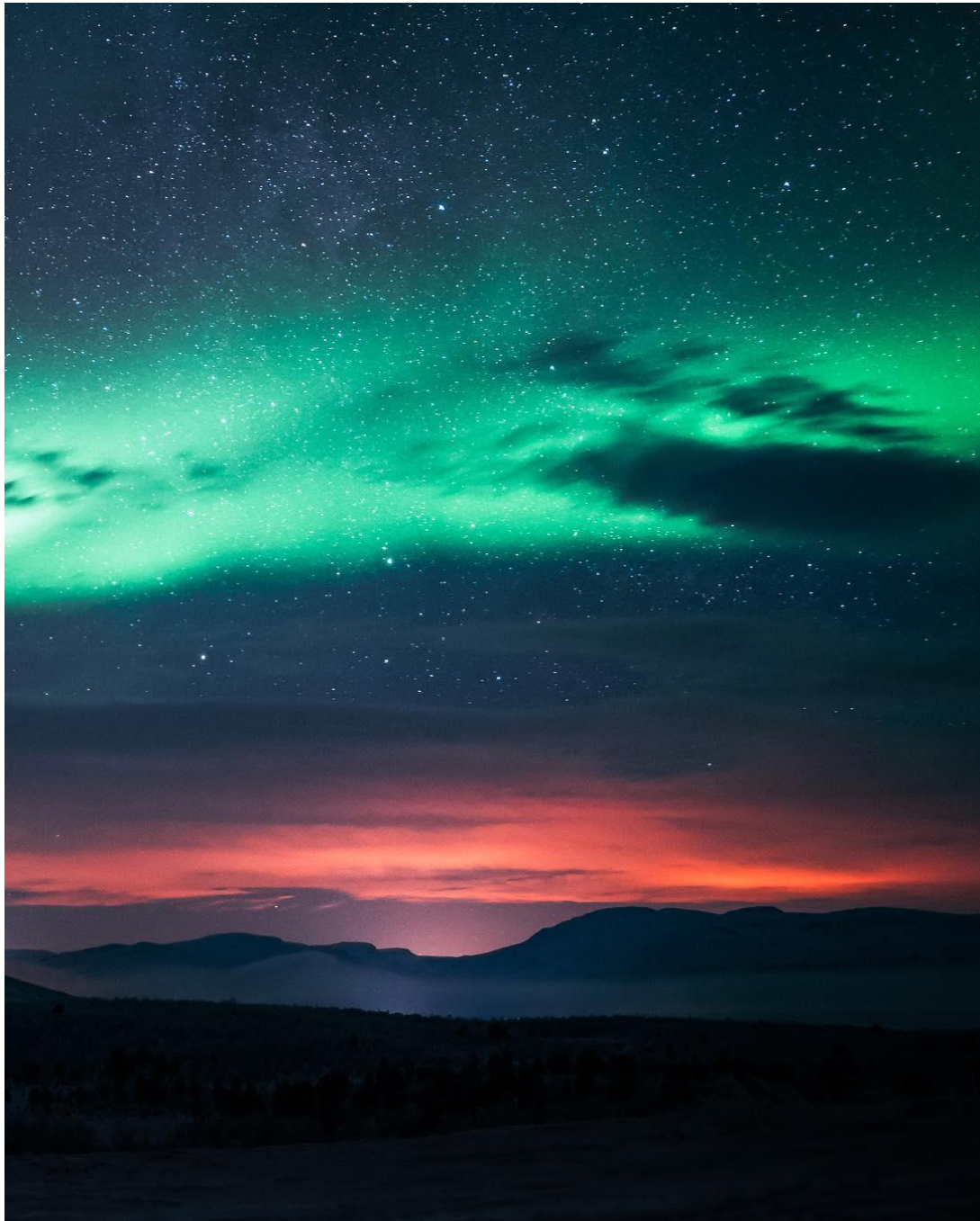

Slika 17: Fotografija hrane

Izvor: vlastiti, autor Leščić B.

Astronomska fotografija

Glavni motiv ovoga žanra jest svemir to jest sve što se u njemu nalazi: zvjezdano nebo, fotografija zvijezda, fotografija planeta i svemirskih maglica. Za ovakav tip fotografije fotografu je potrebno dobro tehničko poznavanje vlastite opreme i njene mogućnosti.

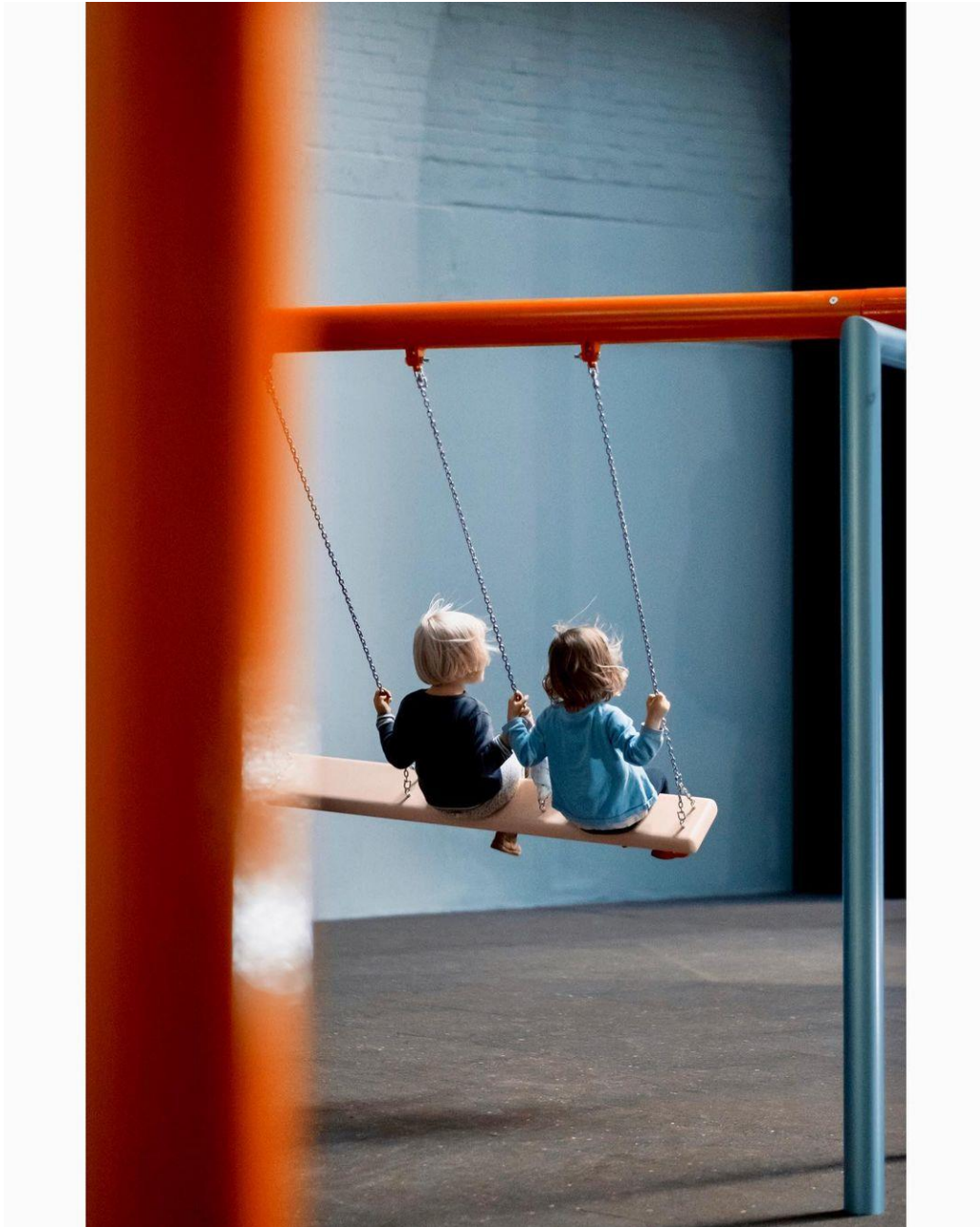

Slika 18: Astronomska fotografija

(preuzeto s: https://www.instagram.com/p/BuFME7dAer-/?utm_source=ig_web_copy_link)

Fotografija djece

Grana je fotografije portreta te je veoma popularna i ne zahtjevna jer djeca svojom iskrenošću i nevinošću stvaraju odlične spontane prizore iz njihova života. Ovakve fotografije mogu se koristiti u profesionalne i amaterske svrhe zbog specifičnih motiva te kao takve pripadaju zasebnoj kategoriji.

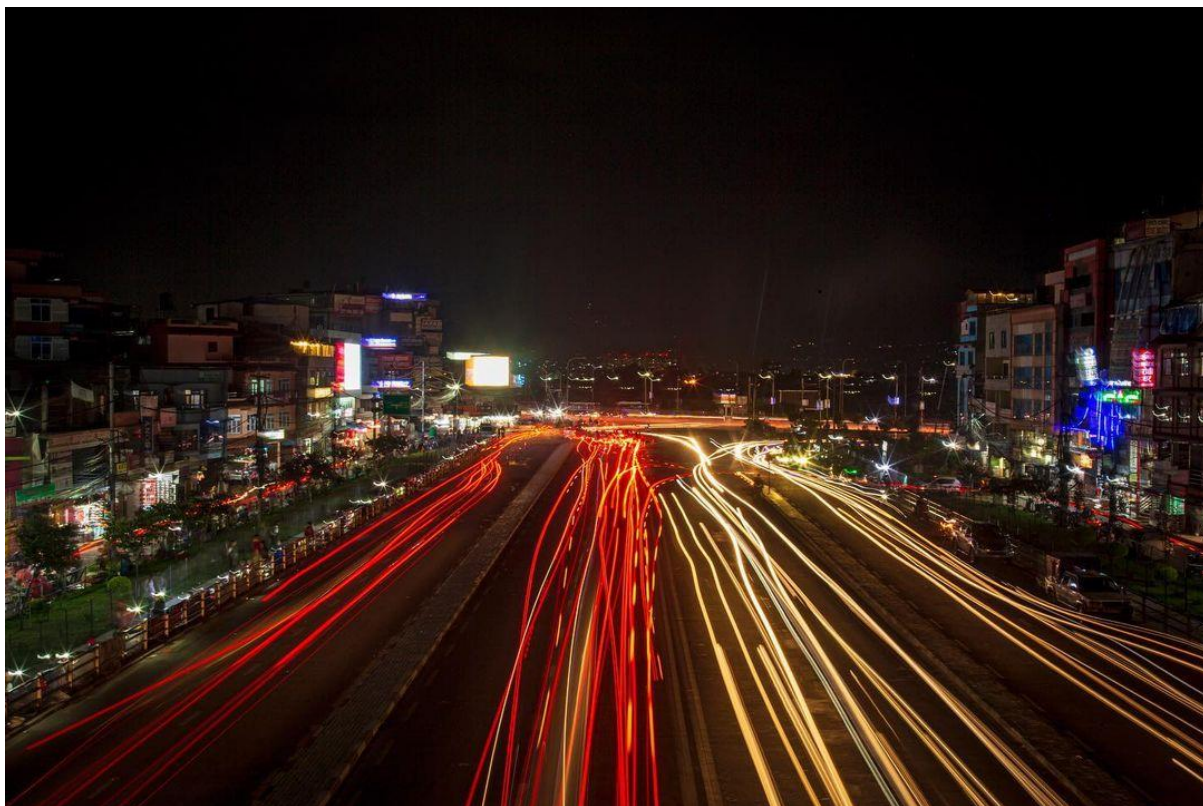

Slika 19: Fotografija djece

(preuzeto s: https://www.instagram.com/p/CdlpyzNIS1l/?utm_source=ig_web_copy_link)

Noćna fotografija

Motivi noćne fotografije su noćni prizori najčešće grada s velikim brojem svjetala koji omogućuju posebnu atmosferu. Problem ovog žanra fotografije jest manjak svjetla koji ulazi u objektiv te se iz tog razloga koristi dulja ekspozicija kako bi se nadoknadio nedostatak istog.

Slika 20: Noćna fotografija

(preuzeto s: https://www.instagram.com/p/ChznmPzGg/?utm_source=ig_web_copy_link)

Konceptualna fotografija

Konceptualna fotografija kao što sami naziv kaže, bazira se na konceptu to jest ideji fotografa koje u većini vremena znaju biti nadrealne te nisu u mogućnosti biti ostvarene običnom fotografskom opremom. Kako bi se koncepti ostvarili fotografi su primorani koristiti se programima za manipulaciju fotografijom i njenim elementima. „Konceptualni umjetnici „prisvajaju“ fotografiju kao medij kojim ne samo da dokumentiraju svoje raznovrsne akcije i događanja, nego se sve više fokusiraju na stvaranje i komuniciranje ideja i/ili koncepata.“ (Roban, 2011., str. 14.)

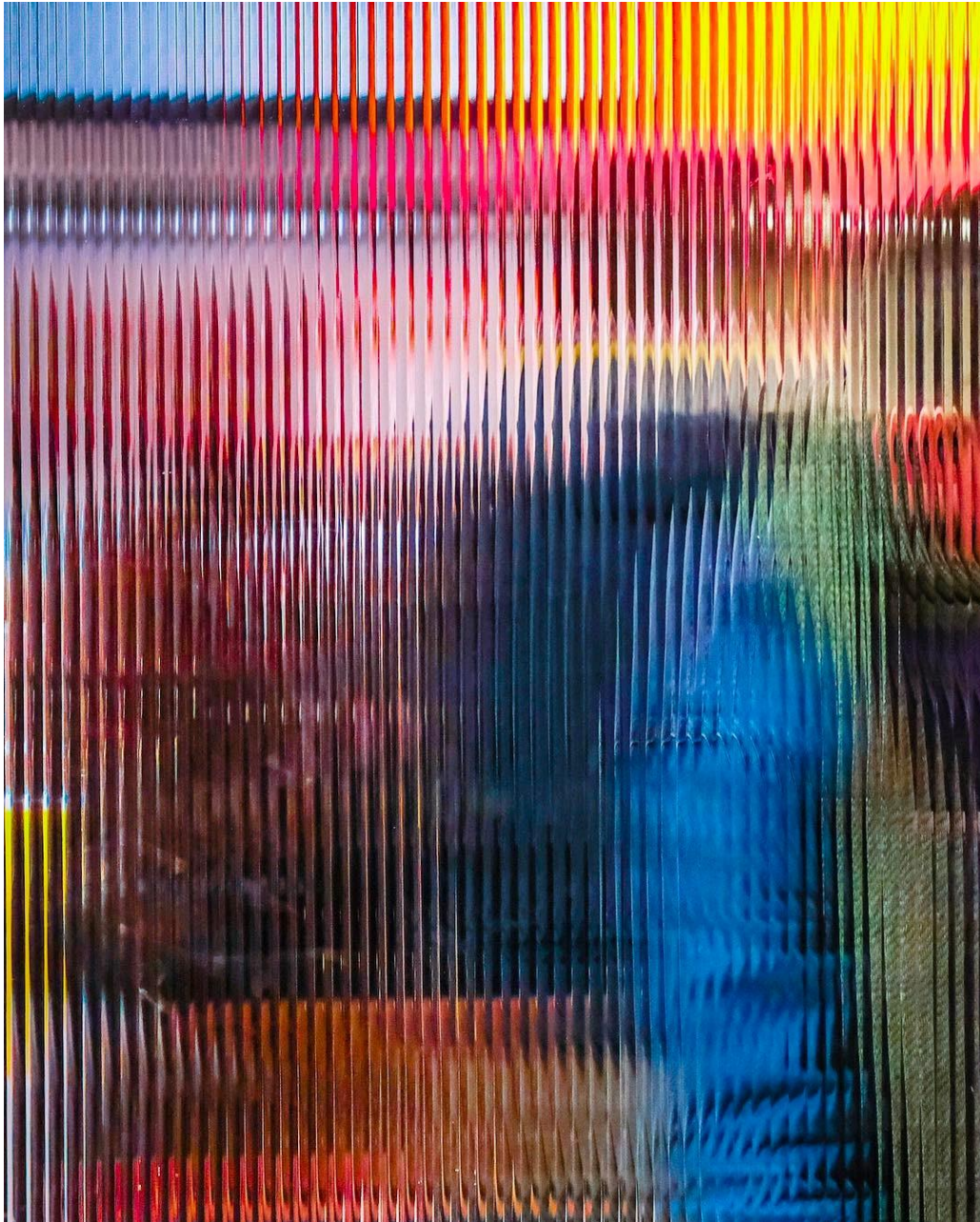

Slika 21: Konceptualna fotografija

Izvor: autorska fotografija

Apstraktna fotografija

Ovaj žanr sličan je apstraktnoj umjetnosti općenito te u njoj prevladavaju oblici, svjetlo, boja i sjena uz koje se dobiva dojam pokreta i dinamike dok tema same fotografije pada u drugi plan. Ono što čini taj žanr privlačnim i posebnim je jednostavnost kojom se dolazi do dinamike i kompozicije.

Slika 22: Apstraktna fotografija

(preuzeto s: https://www.instagram.com/p/BPGIqnAqJZY/?utm_source=ig_web_copy_link)

2.2.2. FOTOGRAFIJA ARHITEKTURE

Pojam fotografije arhitekture označava snimanje unutrašnjeg i vanjskog prostora koji je oku privlačan to jest sadrži estetsku notu. U ovoj vrsti fotografije bitan je precizan i jasan prikaz objekta koji se promatra te koji je ujedno i motiv. Ovom vrstom fotografije najčešće dominiraju linije koje se mogu sjeći, biti paralelne, koje stvaraju elipsu ili spiralu te biti pod nekim kutom. Često su upravo takve linije te koje fotografiji arhitekture pridodaju estetsku privlačnost, a kako bi se takve fotografije stvorile potrebno je tehničko poznavanje opreme i njene mogućnosti te znanje o kompoziciji, kadriranju, perspektivi te ravnoteži koja se postiže prilikom promatranja nastale fotografije. Cilj prilikom snimanja objekata takve prirode jest postizanje kontrolirane perspektive te stavljanje naglaska na vertikalne linije, a za postizanje takvih rezultata pomoći će nam tilt-shift i širokokutni objektivi. Također valja naglasiti da se dubina vidnog polja postavlja tako da je fotografija u potpunosti u fokusu.

Fotografija eksterijera i interijera znatno se razlikuju. Prilikom fotografiranja eksterijera cilj fotografa jest prikazati građevinu u najboljem svjetlu dok se prilikom interijera dodatno naglašavaju pojedini elementi i prostorija koja se nalazi u građevini. Svjetlo koje se koristi prilikom snimanja eksterijera je prirodno te se često u kadar svrstavaju oblaci, drveće, nebo ili skulpture. Iste tehnike se koriste i u fotografiji interijera uz iznimku da se koriste dodatni izvori svjetlosti za sami naglasak pojedinih motiva koje fotograf želi naglasiti.

„Različiti pristupi fotografiji arhitekture određuju kako će se određena fotografija snimiti. Strpljivo proučavanje i uvježbano promatranje je uz odgovarajuće tehničko znanje i iskustvo temelj uspješne fotografije arhitekture. Na mnogim fotografijama arhitekture bitno je građevinu smjestiti u prostor, pogotovo kada atmosfera okoline odgovara zamisli, jer na taj način fotografija neće biti puka reprodukcija krajolika ili prizora.“ (Buljat,2016., str. 4.)

2.3. ELEMENTI KOMPOZICIJE

Definicija kompozicije jest smislen razmještaj i međuodnos svih elemenata unutar neke cjeline pa kao takva ona određuje estetički dojam neke fotografije ili umjetničkog djela. Cilj kompozicije je privući pažnju promatrača, koji djelo može interpretirati na različite načine pogotovo ako je djelo sačinjeno od optičke ravnoteže. Optička ravnoteža određena je psihološkim dojmovima promatrača te je kao takva izuzetno bitna za kompoziciju nekog djela. Fotografija i kompozicija uvelike utječu na fotografovo viđenje određenog elementa na fotografiji te kao takvi čine sinergiju kojom je potrebno ovladati kako bi se stvorio sklad i uspješno prenijela poruka. „Novi traže od nas vrlo često da se angažiramo u vlastitu otkrivanju pravoga sadržaja poruke koju nosi njihovo djelo. Oni ne prezaju pred navikama koje još u velikoj mjeri određuju naše reakcije i stavljaju nas u situacije u kojima ne možemo zadržati udobni položaj „nepristranog“ promatrača.“ (Putar, 2011., str. 94.). Izbor i smještaj elemenata na fotografiji određuje i definira kompoziciju. Određenim slaganjem pozadine i elemenata dobiva se na dinamici fotografije te se mogu spajati ili razdvajati na raznolike načine koji oku mogu biti ugodni ili ne. Fotograf koji svojim okom subjektivno određuje motive, koje naglašava različitim metodama čini fotografiju jedinstvenom.

2.3.1. KOMPOZICIJA KADRA

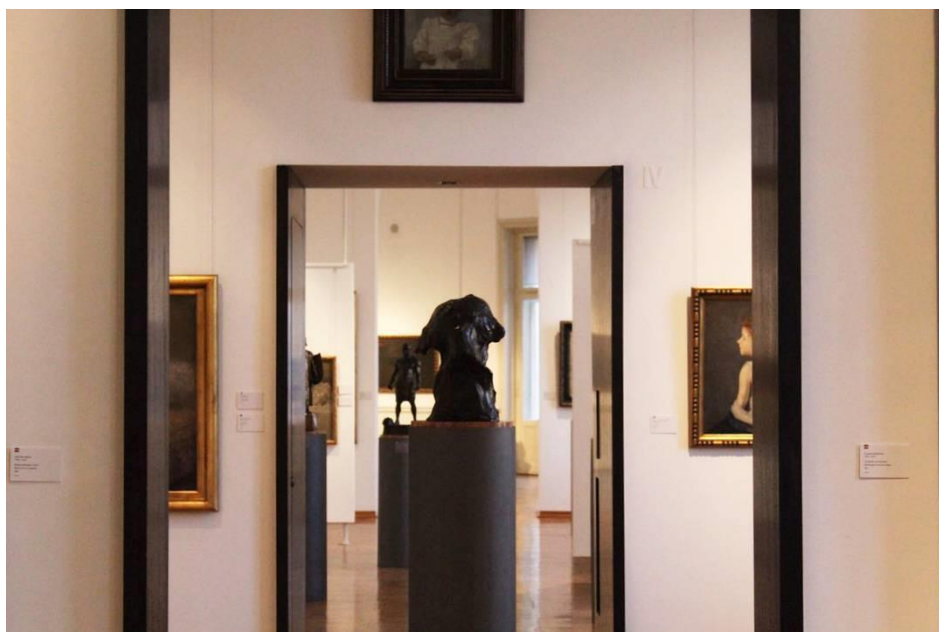
Kadar je prema hrvatskom jezičnom portalu „četverokutno uokviren prostor koji snima filmska kamera“. Kako bi kadar nastao potrebno je odabrati motive i smjestiti ih u traženi format koji će privući promatrača. „Kadar će nam biti „čist“ kada iz njega maknemo sve ono što ne želimo na fotografiji. Zbog toga je prije fotografiranja potrebno upitati se što i na koji način želimo prikazati fotografijom, odnosno što ne želimo uključiti u nju. Prilikom realizacije potrebno je kretanjem oko motiva i približavanjem te različitim rakursima kamere pronaći kadar koji će odgovarati izabranom motivu i priči / poruci koju želimo prenijeti.“ (Mance, kolovoz 2022.). Kadrove na fotografskim kamerama određujemo tražilom te naposljetku stvaramo djelo. Elementi na fotografiji mogu biti dio pozadine ili naglašeniji od nje same, a oni se mogu dodatno naglašavati rezanjem formata u programima za obradu fotografije kojim se može postići željeni rezultat. Snimanje iz razine očiju naziva se normalnom vizurom te je ona ljudima postala svakodnevnica i nije im zanimljiva pa je cilj fotografu odabirom različitih perspektiva učiniti fotografiju zanimljivijom. Sve što se nalazi iznad normalne vizure naziva se gornjim rakursom, a sve iznad njega ptičjom perspektivom. Njima se postiže sagledavanje elemenata s

gornje strane kojom se najčešće bavi fotografija pejzaža. Kadriranje ispod razine normalne vizure nazivamo donjim rakursom, a sve ispod donjeg rakursa žabljom perspektivom kojom sagledavamo elemente odozdo prema gore. Takvom vrstom kadra najčešće se bavi fotografija arhitekture.

2.3.2. PERSPEKTIVA

Fotografija koja nastane predstavlja mediji kojeg čine dvije dimenzije (širina i duljina). Kako bi dvodimenzionalni mediji postigao trodimenzionalnu notu to jest dubinu, fotografi se koriste raznolikim perspektivama kako bi dočarali istu. Najznačajnije perspektive koje se koriste u fotografiji su linearna (geometrijska), atmosferska i koloristička.

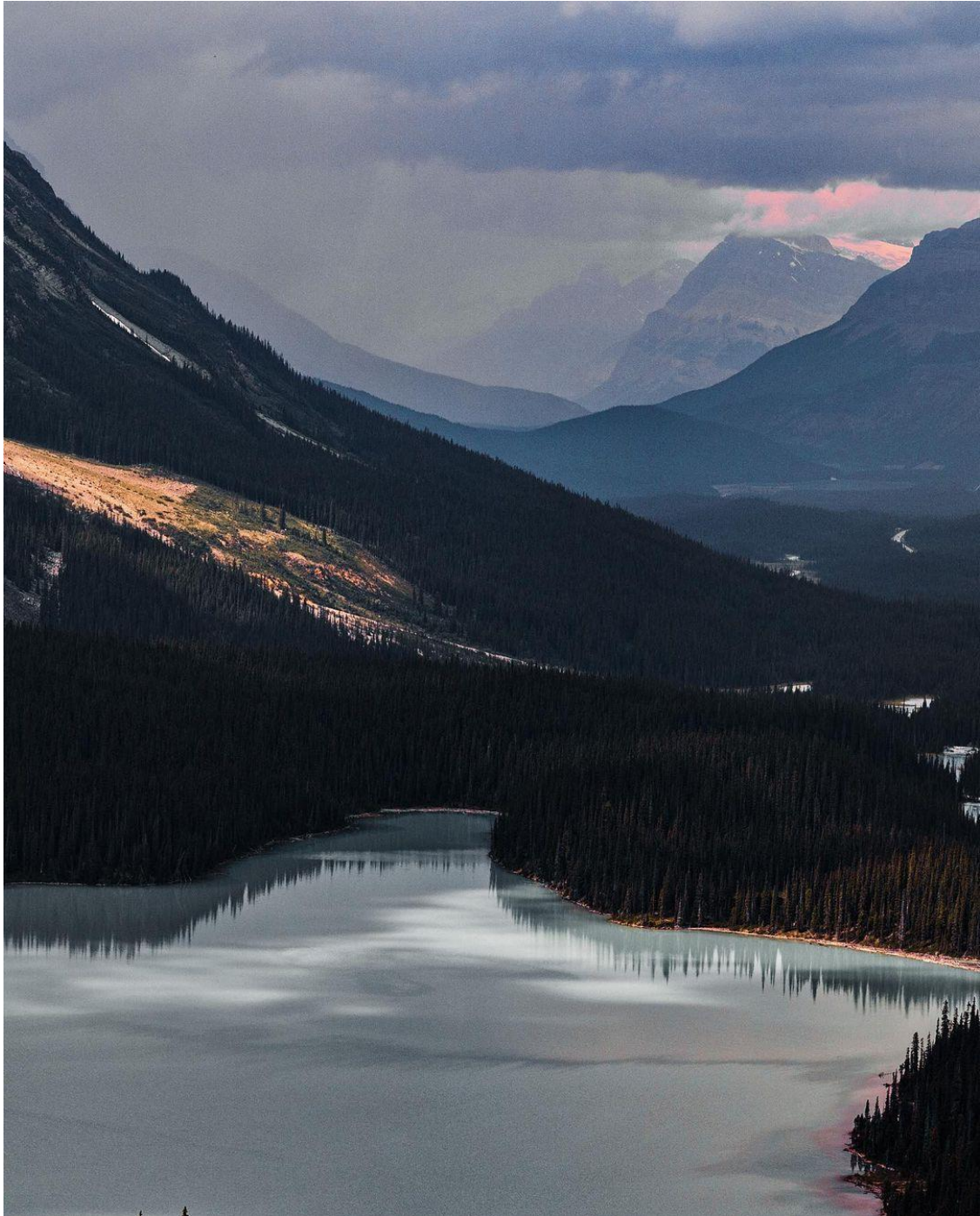
Značajka linearne to jest geometrijske perspektive jest da se elementi koji se udaljavaju od fotoaparata u dubinu smanjuju i sužavaju za razliku od elemenata koji su blizu, oni su veći i širi. Ovim se dobiva na dojmu dubine, a za postizanje takve fotografije (najčešće fotografija arhitekture) se upotrebljavaju širokokutni i normalni objektiv.

Slika 23: geometrijska perspektiva

Izvor: autorska fotografija

Uz geometrijsku perspektivu lako prepoznatljiva je i atmosferska perspektiva kojoj su značajke da su elementi koju su blizu oštrije i jačih boja dok oni koji su udaljeni ostavljaju dojam ispranijih to jest bljeđih boja. Najčešći fotografski žanr koji naglašava ovu perspektivu jest fotografija pejzaža.

Slika 24: atmosferska perspektiva

(preuzeto s: https://www.instagram.com/p/Ccs1ra8uSIH/?utm_source=ig_web_copy_link)

Elemente na fotografiji osim što se mogu izdvajati pozadinom koja je mutna, mogu se izdvajati i bojama. Ovakvom vrstom izdvajanja bavi se koloristička perspektiva koja osim što izdvaja boje po vrsti, izdvaja boju i po njenom tonu i čistoći. Vrsta, ton i čistoća su tri dimenzije boje. Tople boje (crvena, žuta i narančasta), svijetle i čiste boje djeluju teže i bliže u odnosu na hladne (plava, zelena i ljubičasta), tamne i degradirane boje koje djeluju lakše i udaljenije.

Slika 25: koloristička perspektiva

Izvor: autorska fotografija

2.3.3. RAVNOTEŽA

Osim što boje igraju veliku ulogu u perspektivi kao što je već rečeno zbog svojih dojmova koje daje, a to su blizina i daljina elemenata također boje sudjeluju u ravnoteži. Ravnoteže koje se mogu pronaći u djelima fotografa su: simetrična, asimetrična i optička ravnoteža. Optička ravnoteža kao što je već spomenuto ranije u radu ovisi o psihološkim dojmovima promatrača. Elementi svojim oblikom, bojom i njihovom mjestu na mediju pridonose raznolikim dojmovima. Tako će hladne, nečiste i tamne boje pridonositi lakoći, dok će tople, čiste i svijetle boje pridonositi težini. Simetrična ravnoteža daje optičku ravnotežu elementima koji se na mediju mogu nalaziti na četirima stranama formata koji su svojom težinom jednaki dok se asimetrična ravnoteža suprotstavlja simetričnoj, ona naglašava razliku između promatranih elemenata u njihovoj težini.

2.4. ARHITEKTURA

Arhitektura se pojavljuje svugdje oko nas. Možemo reći da je jedina svrha arhitekture funkcionalnost, a to je život u njenim ostvarenjima. Ostvarenja koje arhitektura pridonosi ljudskoj zajednici jesu zgrade koje mogu biti oblikovane na raznolike načine kojima se postiže estetika prostora u kojem se obitava.

„*Arhitektura* (grč. *archi* – kao prvi dio složenice – gornji, viši, tektonika; graditeljstvo), graditeljstvo ili pojedinačno graditeljsko djelo.“ (Damjanov, 2014., str. 160.).

Arhitektura primitivnih kultura svela se isključivo u svrhu zaštite i obitavanja u njoj dok se razvojem same likovne umjetnosti razvijala i sama arhitektura. Tako su kasnije ljudi na primjer u Antici gradili građevine kako bi se približili bogovima koje su štivali. Možemo iz ovakvih primjera zaključiti da nije jedina bit arhitekture svrhovitost već i estetika te njena bit. Arhitekturu možemo sagledavati i s filozofskog stajališta te ju uspoređivati s ostalim znanostima i umjetnostima. „Naime, arhitektonsko djelo nije skulptura. Ono kao podlogu za estetsko razumijevanje podrazumijeva svrhovitost. Odgovor nam pruža teorija arhitekture koja arhitekturu smješta u širi filozofski kontekst te je promatra u odnosu s drugim umjetnostima i znanostima.“ (Koščak, 2011., str. 94.). Nadalje, svaka zgrada je djelo arhitekture, ali poveznica prostora u kojem zgrada biva i njeno značenje (njen koncept) čine pojedino arhitektonsko djelo drugačijim. Smatram da su pojedina arhitektonska djela umjetnička, te se kao takva ističu iz okoline i sadrže smisao, a ne samo svrhovitost. „Očito je da su dominantni arhitektonski, kao stvarni i arhitekturološki, kao spoznajni prostor arhitekture.“ (Maroević, 2006., str. 17.).

Kao što je već rečeno, razvitkom likovne umjetnosti razvijala se i arhitektura, a s arhitekturom se razvijala i moda na koju je arhitektura ima veliki utjecaj. Cilj je mode kao i arhitekture izražavanje i istraživanje umjetnikova unutrašnjega svijeta pogotovo kroz fotografiju istih. „Svaki autor kroz svoje fotografije projicira svoj unutarnji svijet u vanjsku sliku ili ga tamo prepoznaje.“ (Hlevnjak, 1996., str. 32.). Do jačeg povezivanja mode i arhitekture došlo je osamdesetih godina, a do tada ta veza nije postojala ili je bila vrlo rijetka. Osim na modu, arhitektura i uređenje prostora mnogo su utjecali i na nakit tog doba. Većinom su se inspiracije nalazile u arhitekturi i kiparstvu, a najveći utjecaj imala je egipatska kultura te je zbog toga utjecaj moderne arhitekture zapostavljen. „Najveći broj njihovih projekata bio je inspiriran arhitekturom ili kiparstvom, osobito egipatskima, i pojedinim povijesnim kulturama. Tek nekoliko stvorenih primjeraka posjeduje karakter suvremenog nakita.“ (Roban, 2009., str. 52.).

Kako bi pojedina arhitektonska djela dobila svoj smisao bitno je sagledati i okolinu kojoj arhitektonsko djelo pripada. Sinergija okoline i arhitekture čine neki grad posebnim te se uz pomoć njih stvara ravnoteža kojom grad može i ne mora vladati. „To se ponajprije odnosi na humaniziranje okoline, na shvaćanje da je okolina, odnosno ambijent u kojem živi arhitektura, nužna potreba za shvaćanje te arhitekture i da se arhitektura ne može razumjeti izvan te okoline. Zatim da se arhitekturom nanovo gradi grad, da grad više ne nastaje samo kao sklop pojedinačnih individualnih objekata, nego da se treba stvoriti ona kohezijska linija između projektiranja grada i projektiranja arhitekture.“ (Maroević, 1992., str. 237.). Takvom kohezijom projektiranja grada i arhitekture postiže se stil gradnje koji omogućuje modernom građanstvu da se kreće u okolini koja je pomno osmišljena te da odgovara samim potrebama građana. Stilovi koji su se prije koristili stavljaju se u zaborav te se arhitektura i arhitekturologija okreću novim materijalima kao što su staklo, metal i beton. Minimalizam kao takav mnogo utječe na novo nastale zgrade, te se stvara mnogo projekata kojim je Zagreb dobio novi i mnogo urbaniji sjaj iako se u njemu i dalje mogu pronaći raznolike zgrade iz starijih razdoblja. Iako je arhitektura imala veliki utjecaj svugdje u svijetu, Zagreb je svojim pristupom arhitekturi zadržao stil koji se i dalje proteže godinama do dana današnjeg što čini grad unikatnim. „Jaka konjunktura prvih poratnih godina svratila je interes strane građevne industrije na naše tržište omogućivši tako stalan kontakt i uporedo koraćanje sa žarištima civilizacije . (...) Odrazivala se vanjska strujanja kod nas bilo kako, mi ćemo u svemu ipak sačuvati svoju vlastitost.“ (Laslo, 1995., str. 68.).

Kroz povijest mnogo su se mijenjali izgled i prostor školskih građevina. „Predodžba suvremene arhitekture gotovo je uvijek i posvuda, i to u velikoj mjeri, određena mlađom generacijom, a isti je slučaj i u Hrvatskoj.“ (Ibelings, 2008., str. 106.). Spoznaje u pedagoškim znanostima znatno se utjecale i na samu arhitekturu. Arhitekturologija i arhitektura okretale su se novim rješenjima o uređenju prostora koji je bio prilagođen učenicima kako bi se školske aktivnosti odvijale u što boljem i znatno učeniku privlačnijem okolišu. „Smatra se da je izbor i uređenje prostora za učenje i poučavanje jedno od važnijih didaktičkih današnjih pitanja, s obzirom na to da uvelike utječu na izbor i izmjenu mjesta za odvijanje pedagoških aktivnosti i strategija učenja i poučavanja“ (Bognar i Matijević, 1993, str. 224.)

U sljedećem poglavlju biti će predstavljeni radovi učenika i autora rada te pristup kojim se autor koristio prilikom izvedbe fotografske radionice.

3. PRAKTIČNI DIO

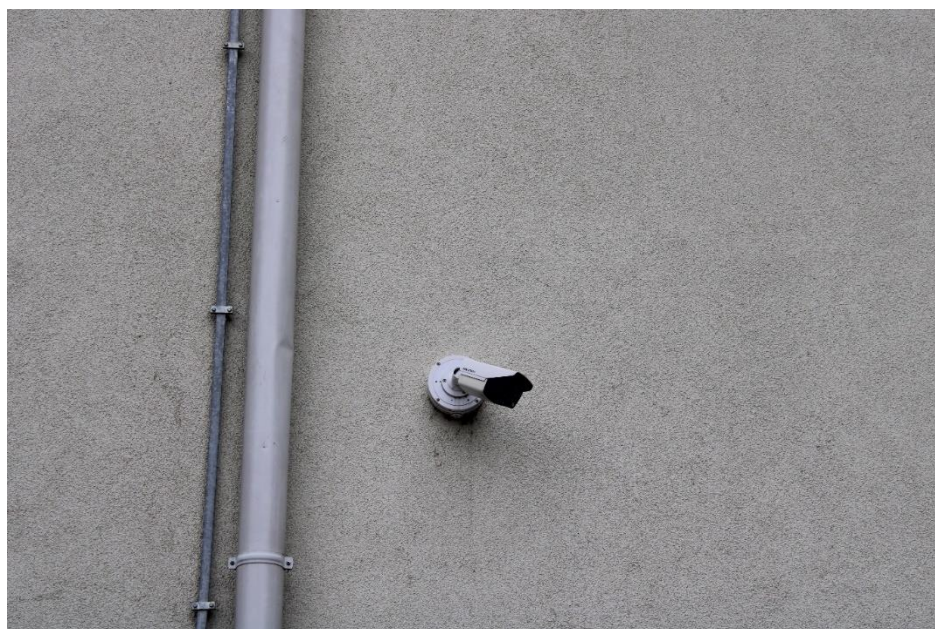
Fotografska radionica održala se 3. lipnja 2022. godine u OŠ Rapska u petom A razredu čija je razrednica Mirena Maljković. Cilj ove fotografske radionice bio je predstaviti mediji fotografije uz pomoć arhitekture škole u kojoj borave. Učenici su tijekom radionice naučili ponešto o arhitekturi, fotografiji te likovnim izrazima poput ravnoteže, kompozicije i perspektive. Na samom početku radionice definirana je arhitektura kao umjetnost gradnje, planiranja, oblikovanje i izrada objekata. Nadalje učenicima je ukratko objašnjena arhitektura kroz povijesna razdoblja te njen razvoj. Povijesna razdoblja svedena su na: Stari vijek, Srednji vijek, Novi vijek i Suvremeno doba. Uz svako od povijesnih razdoblja bila je prikazana fotografija arhitekture iz istih. Za Stari vijek primjer je bio Grčki Partenon, za Srednji vijek dvorac Bodiam smješten u Engleskoj, za Novi vijek Milanska katedrala Duomo i za Suvremeno doba Trg Nathana Phillipsa ispred gradske vijećnice u Ontariju. Uz pomoć primjera učenici su naučili koji se materijal i stil gradnje koristio u pojedino doba te su naposljetku trebali uz pomoć fotografija ostalih građevina koje su bile prikazane odrediti kojem razdoblju pripadaju i obrazložiti zašto su ga smjestili u isto. Učenici su izvrsno odradili prethodni zadatak te im je sljedeći bio svojim riječima definirati fotografiju. Uz svoje odgovore koje su ponudili, koji su bili slični krajnjoj, učenicima je bilo objašnjeno kako je fotografija grana umjetnosti u kojoj fotograf uz pomoć fotoaparata zaustavlja trenutak iz stvarnoga života. Nadalje, objašnjeni su žanrovi fotografije koji su bili popraćeni primjerima i rad fotoaparata te kako ga koristiti, a zadržka je bila na fotografiji arhitekture kao izvrstan paravan za zadatak koji su učenici naposljetku izvodili. Zadatak učenika bio je odabrati te naposljetku fotografirati dio škole, eksterijer ili interijer služeći se pritom fotoaparatom EOS 2000D na kojem se nalazio normalni objektiv 18-55mm te uz pomoć stativa kako ne bi došlo do dojma trešnje u trenutku snimanja. U nastavku slijedi prikaz učeničkih i autorskih fotografija. Nadalje, slijedi analiza istih kako bi se fotografije učenika i autora usporedile radi prikaza različitih pristupa arhitektonskoj fotografiji.

3.1. FOTOGRAFIJE UČENIKA I ANALIZA ISTIH

Slika 26 - autorica: Jurina M.

Slika 26 prikazuje glavni ulaz škole. Učenica je odabirom pozicije kadrirala veoma ključne elemente, a to su: naziv škole, zastavu Republike Hrvatske, prozore te samu fasadu zgrade. Fotografijom dominiraju zelenkasto-žuti tonovi.

Slika 27 - autorica: Romanović S.

Slika 27 prikazuje detalj glavnog ulaza škole. Detalj prikazuje nadzornu kameru i žlijeb. Kompozicija ovih elemenata i praznog prostora daje dojam zlatnoga reza. Boja koja dominira ovom fotografijom jest boja fasade, a ona je pastelno žuta.

Slika 28 - autorica: Kitarović Buha M.

Slika 28 prikazuje također neke od detalja koji se nalaze kod glavnog ulaza zgrade. Učenica je odlučila fotografirati kut koji spaja glavnu zgradu i blagovaonu. Primjećujemo kako fotografija svojim središnjim dijelom dominira elementima koji čine sustav za hlađenje, odvoda vode sa krova i nadzorna kamera.

Slika 29 - autorica: Knez S.

Slika 29 prikazuje loše kadriranu fotografiju bez posebnih naglasaka na arhitekturu i njene elemente. Prikazani su elementi prozora, naziva škole i fasade. Motivi koji se nalaze na prozorima simboliziraju leptire te tako možemo zaključiti da se prostor prilagođava učeniku te mu omogućava sigurnu i ugodnu atmosferu koja mu je potrebna.

Slika 30 - autor: Đorđević M.

Slika 30 prikazuje detalj nogometnog gola koji se nalazi u prostoru škole, a to je školsko igralište kojim se učenici ove škole svakodnevno koriste. Ova fotografija nam zapravo prikazuje sinergiju prostora oko škole i nje same. Učenik je htio naglasiti kako i sami prostor oko škole ima funkciju isto kao i sama zgrada.

Slika 31 - autorica: Vodička L.

Slika 31 za razliku od prethodne fotografije prikazuje istinsku sintezu okoline i arhitekture. Stabla koja ljeti stvaraju hlad u učionicama je veoma mudra odluka prilikom crtanja nacrtu za školu. Također vidimo u drugom planu dio škole koji čini kompleks učionica koje se nalaze u prizemlju i dva kata.

Slika 32 - autor: Pongrac R.

Slika 32 prikazuje detalj koji je učenik uočio, a to je kombinacija prirode i tehnologije. Stup koji osvjetljava školsko igralište tijekom noći svršeno se uklopio u ovakav prikaz ritma koji alternira. Elementi koji alterniraju jest rasvjetni stup i dva stabla koja se nalaze sa svake strane.

Slika 33 - autor: Juras L.

Slika 33 prikazuje bolji pogled na dio zgrade u kojem je smještena učionica iz biologije i kemije te prostor u kojem boravi ravnateljica sa stručnom službom i učiteljima. Možemo primijetiti kako fotografijom dominira zgrada koja je okružena prirodnom okolinom. Valja naglasiti da je i u plan ušla visoka ograda koja svoju funkciju obavlja u smislu da odvoji i osigura učenike koji borave u prizemlju zgrade.

Slika 34 - autorica: Pauk M.

Slika 34 prikazuje samo prizemlje škole u kojem borave učenici nižih razreda. Stupovi i zidovi dominiraju svojom zelenom bojom na ovoj fotografiji, dok ploče koje su crvene boje ne dolaze toliko do izražaja. Učenica je također iskoristila ritam koji se mogu primijetiti u stupovima, a to je dominacija. Valja naglasiti da je izvrsno primijetila i geometrijsku perspektivu koja fotografiji daje dojam dubine prostora.

Slika 35 - autorica: Penjak M.

Slika 35 prikazuje detalj sa stražnje strane zgrade u kojoj borave učenici, a to su metalne stepenice. Svojom sivom bojom se itekako izdvajaju od arhitekture zgrade. Posebnost ove fotografije jest sijena i ravne linije koje dominiraju ovom fotografijom. Također na ovoj fotografiji uistinu možemo primijetiti kako se zgrada gradila uz pomoć rebrastih metalnih panela, a ne samo fasadom.

Slika 36 - autorica: Ramčić P.

Slika 36 odlično prikazuje kako se izdvajaju stilovi gradnje te blagu zakrivljenost zgrade. Ovom fotografijom dominira gornji dio koji je svojim oblikom veći naspram donjeg djela, a u samom lijevom kutku fotografije možemo primijetiti kako se priroda počela prilagođavati arhitekturi.

Slika 37 - autorica: Šmudla E.

Slika 37 prikazuje dio zgrade u kojem borave ravnateljica škole i učitelji. Linije koje prevladavaju ovom fotografijom su ravne i dio su stupova koji čine nadstrešnicu koja stvara hlad, a istovremeno propušta svjetlost koja je potrebna za unutrašnji prostor zgrade.

3.2. AUTORSKE FOTOGRAFIJE I ANALIZA ISTIH

Slika 38 - OŠ LOVRE PL. MATAČIĆA (autor: Perić V.)

Slika 38 prikazuje dio zgrade OŠ Lovre plemenitog Matačića koji gleda na školsko igralište. Na fotografiji su prikazani terasa koja izlazi iz okvira zgrade, središnji i najviši dio škole te s lijeve strane prostori u kojem borave učenici. Na prozorima možemo primijetiti i drvene okvire koji ispunjavaju sami prostor prozora. Boje koje prevladavaju na fotografiji su zagasite, a simetrija koja je postignuta jest asimetrična.

Slika 39 - OŠ LOVRE PL. MATAČIĆA (autor: Perić V.)

Slika 39 prikazuje glavni ulaz OŠ Lovre pl. Matačića. Crvene grede sličnim izgledom kao i japanske Torii ističu se od ostalih elemenata na fotografiji. Sinteza urbanog i prirodnog je također naglašena te se zbog toga postiže ravnoteža koja je također asimetrična.

Slika 40 - OŠ GRIGORA VITEZA (autor: Perić V.)

Slika 40 prikazuje oštre linije dvorane OŠ Grigora Viteza. Oštrim linijama koje se nalaze u jednakim razmacima te koje se ponavljaju postiže se dominacija i translacija. Vrlo upečatljiva tamno narančasta boja dominira ovom fotografijom koja daje nemir te naglašava arhitekturu građevine.

Slika 41 - OŠ GRIGORA VITEZA (autor: Perić V.)

Slika 41 prikazuje tri djela škole, a to su: školska dvorana koja je prikazana tamno narančastom bojom, glavni ulaz škole koji je prikazan svijetlo narančastom bojom i prostor u kojem se nalaze učionice prikazan bijelom bojom. Ovim prikazom dominiraju oštre i ravne linije koje se odlično uklapaju u moderan način izgradnje.

Slika 42 – OŠ JOSIPA RAČIĆA (autor: Perić V.)

Slika 42 prikazuje bočni dio OŠ Josipa Račića. Linije koje su prisutne na ovoj fotografiji su ravne. Stupovi koji daju čvrstoću djelu zgrade koji izlazi iz okvira čine dinamičan slijed koji se translacija. Također se ista ta dominacija i translacija mogu primijetiti kod vodoravnih greda koje stvaraju hlad u prostorijama koje se nalaze ispod njih.

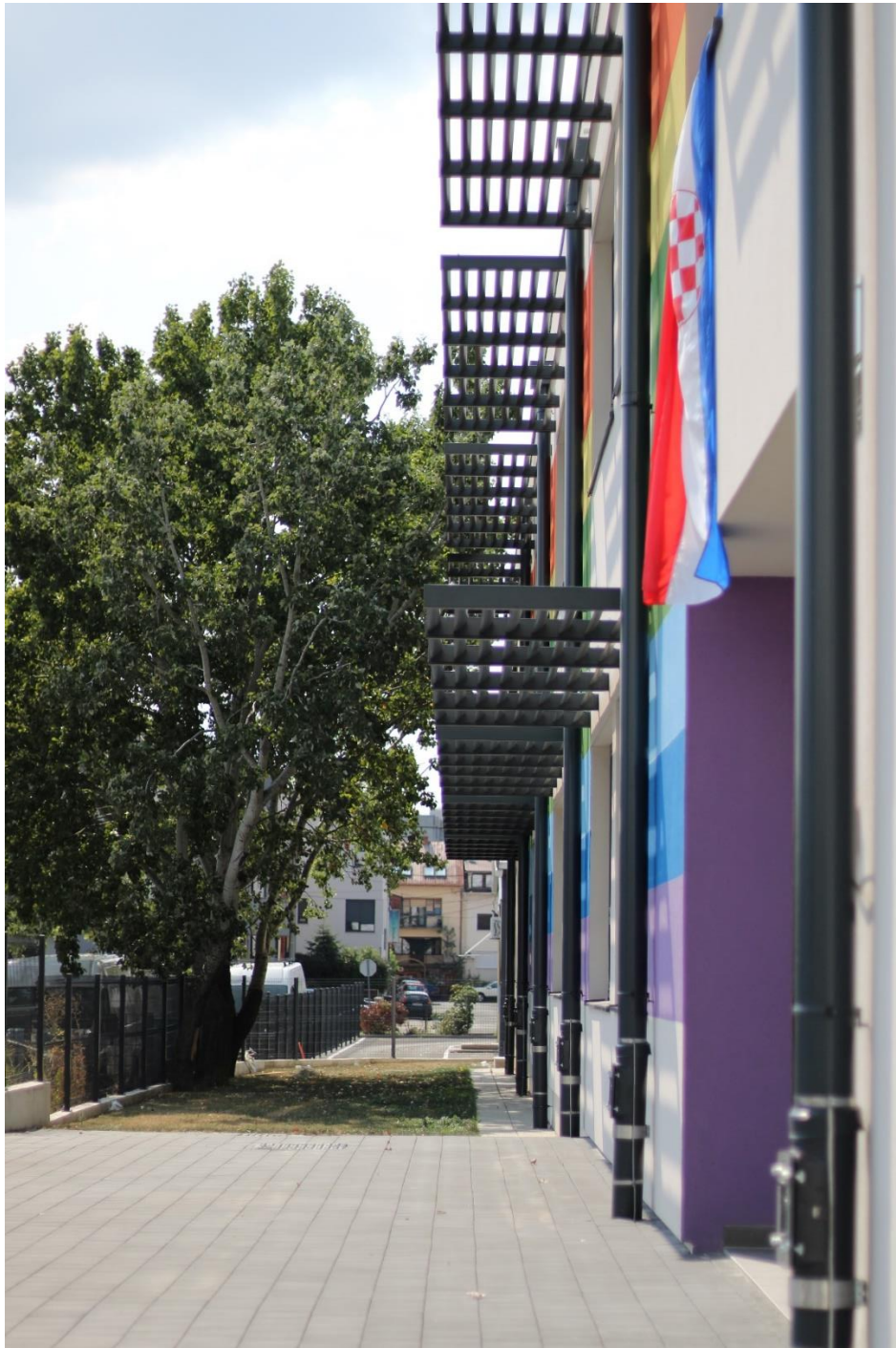
Slika 43 – OŠ JOSIPA RAČIĆA (autor: Perić V.)

Slika 43 prikazuje glavni ulaz u OŠ Josipa Račića. Fotografijom dominira plava boja koja se nalazi na stupovima i gredama nadstrešnice koja svojom površinom prekriva dobar dio prilaza škole. Može primijetiti i elemente načinjene od drveta koji daju školi notu „starinskog“.

Slika 44 – PODRUČNA ŠKOLA PONGRAČEVO (autor: Perić V.)

Slika 44 prikazuje glavni ulaz i bočnu stranu područne škole Pongračevo koja je svoja vrata učenicima otvorila 2021. godine. Škola je svojim izgledom postigla minimalizam. Jednostavne ravne linije koje na ovoj fotografiji dominiraju pridodaju školi dojam robusnosti i sigurnosti. Boje koje najviše dolaze do izraza su boje spektra, a to su crvena, narančasta, žuta, zelena, cijan, indigo i ljubičasta koje se nalaze oslikane po cijeloj školi.

Slika 45 – PODRUČNA ŠKOLA PONGRAČEVO (autor: Perić V.)

Slika 45 osim što prikazuje glavni ulaz škole prikazuje i njen moderni način stvaranja sjene uz pomoć nadstrešnica koje su sačinjene od ravnih linija. Još jedan od elemenata koji je zanimljiv su ždrijebovi koji su postavljeni na istoj udaljenosti jedan od drugoga. Tako dolazi do dominacije i translacije okomitih crta na fotografiji kojima je dočarana geometrijska perspektiva.

Slika 46 – OŠ AUGUST ŠENOVA (autor: Perić V.)

Slika 46 predstavlja drugu zgradu OŠ Augusta Šenoae kojom dominiraju ravne linije. Dio koji se izdvaja je valjkastog oblika kojem je funkcija stubište kojim učenici dolaze do svojih učionica, a ono im pritom omogućava izvrstan pogled na školsko igralište.

Slika 47 – OŠ AUGUST ŠENOVA (autor: Perić V.)

Slika 47 prikazuje drvene okvire koji se nalaze na donjim katovima OŠ Augusta Šenoae. One nisu fotografirane sprijeda već pod kutom, kako bi se razbila monotonost oblika i crta koje dominiraju. Raznolikost u duljini ravnih linija daje ritmičnost i koja se postiže dominacijom.

Slika 48 – OŠ AUGUST ŠENOA (autor: Perić V.)

Slika 48 predstavlja dio zgrade OŠ Augusta Šenoe, koja se svojim oblikom valjka i odabirom materijala znatno razlikuje od ostatka građevine. Fotografija je nastala korištenjem žablje perspektive te je njome postignuta monumentalnost ovoga dijela građevine. Boja koja dominira fotografijom je plava, a ritam se postiže linijama koje su ravne i oštre iako se nalaze na zakrivljenom plaštu valjka.

Slika 49 – OŠ MATIJE GUPCA (autor: Perić V.)

Slika 49 prikazuje dio zgrade kojim se koriste učenici OŠ Matije Gupca. Svojom veličinom rekao bih da predstavlja školsku dvoranu. Fotografija je nastala korištenjem donjeg rakursa te je uspješno prikazana monumentalnost. Linije koje prevladavaju su ravne i oštre, a plohe koje su izdvojene nekim od linija čine ritam dominacije ponavljajući isti element. Također možemo primijetiti kako se na ovoj zgradi pojavljuju elementi nadstrešnica koje su očito popularne zbog svoje funkcije stvaranja hlada.

Slika 50 – OŠ MATIJE GUPCA (autor: Perić V.)

Slika 50 prikazuje prostor koji spaja kompleks zgrada škole. Geometrijska perspektiva izražena je na ovoj fotografiji, a boje koje zauzimaju većinski dio ove fotografije su plava i siva. Prostor oko zgrada škole Matije Gupca obrubljen je zelenilom koji dodatno čini ovaj prostor privlačnijim za boravak.

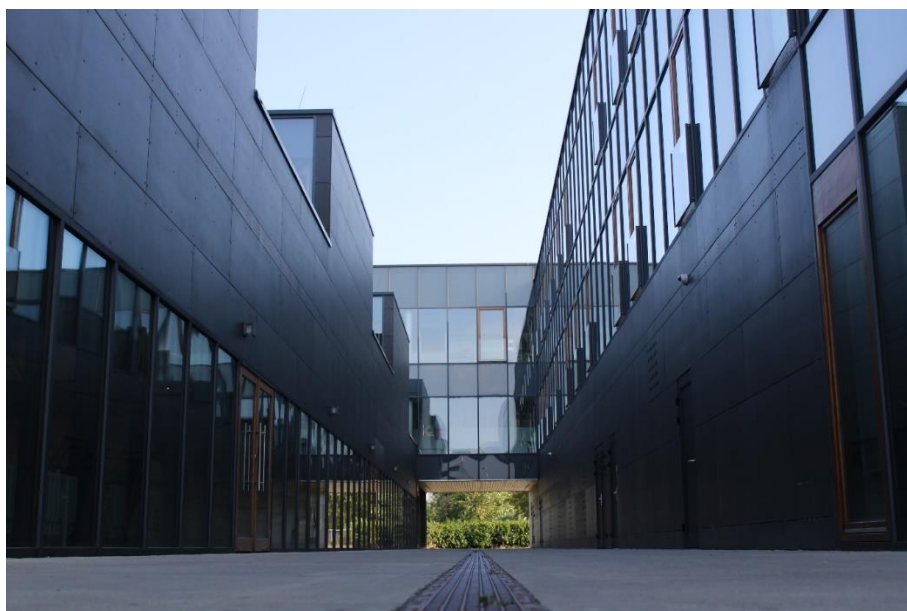
Slika 51 – OŠ MATIJE GUPCA (autor: Perić V.)

Slika 51 prikazuje krov jedne od zgrada koje se nalaze u kompleksu OŠ Matije Gupca. Krov je ispunjen crijepovima narančaste boje koji čini savršen komplementarni kontrast plavome nebu. Asimetrična ravnoteža postignuta je istim. Krov ove zgrade fotografiran je uz pomoć žablje perspektive.

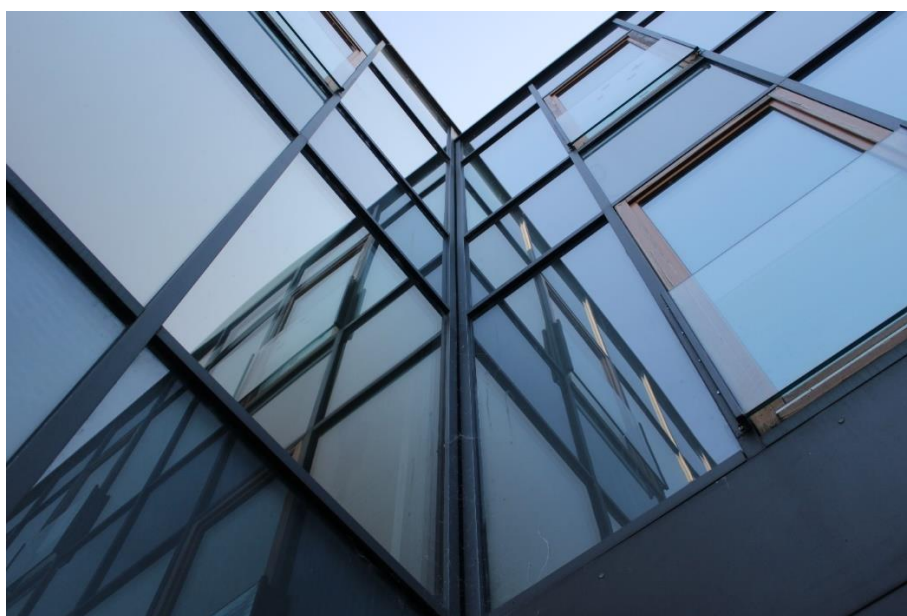
Slika 52 – OŠ MATIJE GUPCA (autor: Perić V.)

Slika 52 iz žablje perspektive prikazuje nadstrešnice koje možemo pronaći po zgradama OŠ Matije Gupca. Linije koje su najviše prisutne na fotografiji su ravne i oštre. Uz njihovu pomoć stvara se dojam ritma i simetrije. Zbog razmaka u poprečnim gredama nadstrešnice nastaje sjena koja fotografiji daje dozu težine i naglašava kontrast svijetlog i tamnog.

Slika 53 – OŠ KAJZERICA (autor: Perić V.)

Slika 53 također iz žablje perspektive prikazuje međuprostor glavne zgrade OŠ Kajzerica i njene dvorane. Fotografijom dominiraju tamni i hladni tonovi plave boje neba koji se zrcale na zgradu koja je sačinjena od crnih metalnih panela i stakla. Linije koje su sveprisutne su ravne i oštre. Detalj koji oko može zapaziti jest zelena boja koja se nalazi na samome dnu fotografije, a predstavlja prolaz u igralište koje se nalazi pored škole.

Slika 54 – OŠ KAJZERICA (autor: Perić V.)

Slika 54 iz žablje perspektive prikazuje detalj koji čine most i glavni dio zgrade OŠ Kajzerica. Ravne linije koje se sijeku čine taj dio oštrim. Dominantna boja na ovoj fotografiji je plava, koja je zbog kuta snimanja na različitim mjestima na fotografiji poprimila drugačiji ton.

4. ZAKLJUČAK

Proučavanjem i usporedbom učeničkih i autorskih fotografija dolazimo do zaključka kako mogućnosti amatera zbog izloženosti primjerima i kvalitetnim upoznavanjem s fotografskom opremom uvelike utječu na realizaciju zadatka koji je kvalitetno obavljen. Rad prikazuje viđenje OŠ Rapske očima učenika koji njenu arhitekturu vanjskog i unutarnjeg prostora koriste u svrhu učenja i socijalizacije. Prostor unutar škole jednako je važan kao i prostor oko nje te kao takvi čine sintezu kojoj učenik pristupa s poštovanjem. Malen dio rada prikazuje i ostale škole u Zagrebu koje svojom arhitekturom izlaze iz okvira klasične gradnje uporabom urbanijih i tehnološki zahtjevnijim komponentama. „Drugim riječima, fotografija nije tek neutralni “dokument” nego artefakt, izraz i odraz društvenih okolnosti, odnosa moći i namjera, kako fotografa i arhitekta tako i medija i institucija.“ (Galjer, 2020., str. 234.).

Kompozicija elemenata na fotografiji i odabir istih iziskuje vježbu i nije nešto čemu se oko ne može naučiti prilikom promatranja. Oko koje je naučeno tražiti zanimljive kompozicije i elemente te ih prezentirati kao estetski privlačnima također može imati problema prilikom snimanja zbog jednostavnosti istih. Dolazi do problema u kojem jednostavno postaje još jednostavnije te kao takvi gube na svome značenju i vrijednosti u autorovim očima. Međutim, nije na fotografu da odluči o vrijednosti vlastite fotografije već o obrazovanim stručnjacima koji su kvalificirani za taj posao.

„Ona ima svoje medijske zakonitosti i estetski potencijal podložan, dakako, promjenama koji tek u rukama stručnjaka, to jest obrazovanog i specijaliziranog povjesničara umjetnosti može biti ispravno valoriziran.“ (Koščević, 2000., str. 20.).

Medij fotografije uči nas promatrati zbilju te ju na zanimljive načine uz pomoć raznolikih tehnika može prikazati drugačijom. Može prikazati i nešto što čovjek koji traži nevidljivo, viđenim. Njene dobrobiti se u današnjem vremenu sve više počinju koristiti te kao takva odlično utječe na drugačije sagledavanje zbilje i njenih elemenata koji u očima fotografa mogu stvoriti potpuno novo shvaćanje iste.

U konačnici, valja zaključiti da mediji fotografije brzo napreduje pa tako sa njom i umjetnost koja utječe na arhitekturu i uređenje prostora, te da njihove značajnosti treba prikazivati u što boljem aspektu uz pomoć medija koji je lako dostupan svima, pogotovo u današnja vremena, a to je fotografija.

5. LITERATURA

1. Bognar, L., Matijević, M. (1993). Didaktika. Zagreb: Školska knjiga
2. Buljat L. (2016). Fotografija arhitekture – Grad Zagreb. Preuzeto s https://eprints.grf.unizg.hr/2575/1/Z765_Buljat_Lucia.pdf
3. Damjanov J. (2014). Likovna umjetnost – udžbenik za 2. razred gimnazije, srednje strukovne i umjetničke škole. Zagreb: Školska knjiga
4. Fizi, Milan, Fotografija, Zagreb 1969.
5. Galjer, J. (2020). Zagreb u objektivu arhitektonske fotografije. Radovi Instituta za povijest umjetnosti, (44/2), 233-247. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/256584>
6. Hlevnjak, B. (1996). Fotografija devedesetih iz perspektive hrvatske stvarnosti. *Život umjetnosti*, 58 (1), 30-43. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/267308>
7. Ibelings, H. (2008). Hrvatska arhitektura ovdje i sada. *Život umjetnosti*, 82 (1), 102-107. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/199467>
8. Koščak, S. (2011). Arhitektura. *Spectrum*, (1-2), 92-97. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/82409>
9. Košćević, Ž. (2000). Sabiranje fotografije : amaterski ili profesionalni problem. *Informatica museologica*, 31 (3-4), 18-20. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/142829>
10. Križić Roban, S. (2011). Eksperimenti, istraživanja i pomicanje granica umjetnosti fotografije od 60-ih godina nadalje. *Život umjetnosti*, 89 (2), 12-19. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/198948>
11. Križić Roban, S. (2021). Promatrati viđeno. *Život umjetnosti*, 109 (2), 22-32. <https://doi.org/10.31664/zu.2021.109.02>
12. Laslo, A. (1995). Arhitektura modernog građanskog Zagreba. *Život umjetnosti*, 56/57 (1), 58-71. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/267884>
13. Lovrin M. (2012). Usporedba osjetljivosti filma i CCD senzora. Preuzeto s <https://eprints.grf.unizg.hr/1341/>
14. Lozić, V. (2011). Zagrebačka škola fotografije (1930.-1950.). *Informatica museologica*, 42 (1-4), 168-175. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/134339>
15. Mance, Davorin, Gospodar prostora-uvod u kadriranje, 31.10.2012., pristupljeno 8.10.2022., <https://fotoklub-cakovec.hr/wp/2012/10/gospodar-prostora-uvod-u-kadriranje>

16. Maroević, I. (1992). Zagrebačka arhitektura osamdesetih godina. Radovi Instituta za povijest umjetnosti, (16), 235-252. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/225097>
17. Maroević, I. (2006). ARHITEKTURA I ARHITEKTUROLOGIJA. Kvartal, III (4), 16-Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/10213>
18. Putar, R. (2011). Nova fotografija. Život umjetnosti, 89 (2), 90-95. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/198955>
19. Roban, N. (2009). Arhitektura i moda. *Život umjetnosti*, 84 (1), 52-59. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/199366>
20. Šiftar, D. (2002). Fotografija u muzeju : vrste, informacijska i komunikacijska uloga. *Informatica museologica*, 33 (1-2), 101-103. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/140547>

Izjava o izvornosti:

Izjavljujem da je moj diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istog nisam koristio drugim izvorima, osim onih koji su navedeni u njemu.

Vlastoručni potpis: